

บทที่ 2

เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

ในการวิจัยนี้ผู้วิจัยได้ศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง โดยแบ่งเนื้อหาออกเป็น 2 ส่วน ดังต่อไปนี้

ก. เอกสารที่เกี่ยวข้อง

1. ความเป็นมาของโรงเรียนโครงการขยายโอกาสทางการศึกษาขั้นพื้นฐาน
 - 1.1 สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติกับการขยายโอกาสทางการศึกษาขั้นพื้นฐาน
 - 1.2 วัตถุประสงค์ของการดำเนินงานขยายโอกาสทางการศึกษาขั้นพื้นฐาน
2. การนิเทศการศึกษา
 - 2.1 ความหมายของการนิเทศการศึกษา
 - 2.2 ความมุ่งหมายของการนิเทศการศึกษา
 - 2.3 หลักการนิเทศการศึกษา
 - 2.4 ความจำเป็นของการนิเทศการศึกษา
 - 2.5 ประเภทของการนิเทศการศึกษา
3. การศึกษาความต้องการ
 - 3.1 ความหมายของความต้องการ
 - 3.2 ประเภทของความต้องการ
 - 3.3 วิธีศึกษาความต้องการและการประเมินความต้องการ

ข. งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

1. งานวิจัยภายในประเทศ
2. งานวิจัยต่างประเทศ

เอกสารที่เกี่ยวข้อง

1. ความเป็นมาของโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษาระดับมัธยมศึกษาตอนต้น

การพัฒนาโครงสร้างและการกระจายบริการทางสังคมในการจัดการศึกษาระดับสูงกว่า ประถมศึกษา มีความสำคัญอย่างยิ่งต่อการพัฒนาเศรษฐกิจ และสังคมของประเทศจากแผนพัฒนา เศรษฐกิจ และสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 5 (พ.ศ.2525-2529) จึงระบุเป้าหมายการเพิ่มจำนวน นักเรียน ระดับมัธยมศึกษาตอนต้นไว้ว่า จะขยายให้ได้ร้อยละ 48 ของประชากรในกลุ่มอายุและใน แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 6 (พ.ศ.2530-2534) ในหลักการและเหตุผล ระบุว่า เด็กที่จบการศึกษาภาคบังคับแล้วไม่ได้ศึกษาต่อควรได้รับการสนับสนุน ให้ศึกษาต่อใน ระดับมัธยมศึกษา หรือในรูปแบบต่าง ๆ ที่สูงกว่าระดับประถมศึกษาให้มากที่สุด จึงเกิดแนวคิด ขยายการศึกษา ภาคบังคับเป็น 9 ปี เพื่อพัฒนาคุณภาพเด็กและเยาวชนให้มีความรู้ ความสามารถ และทักษะฝีมือพื้นฐานเพียงพอในการประกอบอาชีพให้มากขึ้น (สำนักงานปลัดกระทรวง ศึกษาธิการ กระทรวงศึกษาธิการ, 2535)

รัฐบาลได้เล็งเห็น ความสำคัญของการขยายโอกาสทางการศึกษา ในระดับมัธยม ศึกษา เพื่อเป็นฐานการศึกษาภาคบังคับจาก 6 ปี เป็น 9 ปี จึงได้มีมติคณะรัฐมนตรี เมื่อ วันที่ 31 มีนาคม 2530 เห็นชอบโครงการขยายโอกาสทางการศึกษาระดับมัธยมศึกษาตอนต้น ใน เขตชนบทยากจน 38 จังหวัด และวันที่ 1 กันยายน 2530 คณะรัฐมนตรีเห็นชอบกับแนวทาง ขยายการศึกษาขั้นพื้นฐาน จากระดับประถมศึกษาไปจนถึงมัธยมศึกษา โดยวิธีการไม่บังคับ กระทรวงศึกษาธิการ จึงเห็นสมควรดำเนินโครงการขยายโอกาสทางการศึกษาระดับมัธยมศึกษา ตอนต้นขึ้น โดยมุ่งหวังที่จะพัฒนาและยกระดับความรู้ขั้นพื้นฐานของประชาชนให้สูงขึ้นเพื่อรองรับการเปลี่ยนแปลงทางเศรษฐกิจ สังคม และการเมือง เป็นการเพิ่มศักยภาพของประชาชน ซึ่ง เป็นกำลังพื้นฐานที่สำคัญที่สุดในการพัฒนาประเทศให้สูงยิ่งขึ้น รวมทั้งเพื่อเตรียมการขยายการ ศึกษาภาคบังคับในอนาคต ต่อไปและได้กำหนดเป็นนโยบายและมาตรการไว้ในแผนพัฒนาการ ศึกษาการศาสนาและการวัฒนธรรมระยะที่ 7 (พ.ศ.2535-2539) ว่า "เร่งขยายการศึกษาระดับมัธยม ศึกษา ตอนต้นทั้งในระบบโรงเรียนและนอกระบบโรงเรียน ให้เป็นการศึกษาขั้นพื้นฐานที่ผู้จบ ชั้นประถมศึกษา ได้เข้าเรียนเพิ่มขึ้น"

สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติซึ่งมีภารกิจสำคัญ คือ การจัดการศึกษาระดับประถมศึกษา ซึ่ง เป็นการศึกษาภาคบังคับให้กับเด็กไทยที่มีอายุย่างเข้าปีที่แปดถึงอายุย่างเข้าปีที่สิบห้าอย่างทั่วถึงทุกคนตามพระราชบัญญัติประถมศึกษา พ.ศ. 2523 และยังได้รับมอบหมายจากรัฐให้จัดการศึกษา ระดับก่อนประถมศึกษา และระดับมัธยมศึกษาตอนต้นเพิ่มขึ้น เพื่อให้เด็กที่อาศัยอยู่ในพื้นที่ชนบทมีโอกาสดำเนินการศึกษาระดับที่สูงขึ้น เพื่อสนองนโยบายการกระจายโอกาสทางการศึกษา และการขยายการศึกษาระดับพื้นฐานให้เกิดความเสมอภาคอย่างทั่วถึง (สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ แผนพัฒนาการศึกษา ฉบับที่ 7 (พ.ศ. 2535-2539) กระทรวงศึกษาธิการ, 2535)

1.1 สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติกับการขยายโอกาสทางการศึกษาขั้นพื้นฐาน

ปัจจุบันสภาพเศรษฐกิจและสังคมของประเทศไทยเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วความเจริญก้าวหน้าด้านวิชาการ วิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีเข้ามามีอิทธิพลต่อการดำเนินชีวิตของประชาชนในประเทศมากขึ้นเป็นลำดับแนวโน้มของสังคมกำลังพัฒนาเข้าสู่ความเป็นอุตสาหกรรมและการบริการ วิถีชีวิตในสังคมเปิดกว้าง สภาพการเปลี่ยนแปลงดังกล่าวจำเป็นต้องพัฒนาเพิ่มพูนความรู้ และทักษะพื้นฐานของประชาชนให้สูงขึ้นอันจะส่งผลต่อการพัฒนาคุณภาพชีวิตได้อย่างเหมาะสม จึงจำเป็นต้องเร่งดำเนินการขยายโอกาสทางการศึกษาภายใต้ “โครงการนำร่องขยายการศึกษาภาคบังคับ” โดยเปิดชั้นเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนต้น ในโรงเรียนประถมศึกษาทั่วประเทศ (ยกเว้นกรุงเทพมหานคร) จำนวน 119 โรงเรียน ซึ่งการดำเนินการดังกล่าวเป็นไปตามมติคณะรัฐมนตรี ลงวันที่ 22 พฤษภาคม 2533 ซึ่งลงมติเห็นชอบตามหลักการที่กระทรวงศึกษาธิการเสนอคือ

1. ให้ขยายการศึกษาภาคบังคับต่ออีก 3 ปี ในห้องที่ที่มีความพร้อม
2. ดำเนินโครงการนำร่องขยายโอกาสทางการศึกษาโดยไม่บังคับต่อไปอีก 3 ปี

โดยไม่เก็บค่าเล่าเรียน

ต่อมากระทรวงศึกษาธิการมีนโยบายเร่งรัดการขยายโอกาสทางการศึกษา โดยให้สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ ดำเนินโครงการขยายโอกาสทางการศึกษาระดับพื้นฐานตามมติคณะรัฐมนตรี เมื่อวันที่ 14 พฤษภาคม 2534 โดยให้เปิดสอนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ถึงชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ในโรงเรียนประถมศึกษา โดยไม่เก็บค่าเล่าเรียนตั้งงบประมาณเงินอุดหนุนรายหัว และเน้นการดำเนินงานในพื้นที่ชนบทยากจน

ในปีการศึกษา 2539 สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ ได้ดำเนินงานโครงการขยายโอกาสทางการศึกษาขั้นพื้นฐาน ในโรงเรียนประถมศึกษาในสังกัด รวมทั้งสิ้น 5,305 โรงเรียน ซึ่งกระจายอยู่ 830 อำเภอ/กิ่งอำเภอ ใน 75 จังหวัด (ยกเว้น กรุงเทพมหานคร) นับว่าเป็นการดำเนินงานตามนโยบายที่ประสบความสำเร็จตามเป้าหมาย

1.2. วัตถุประสงค์ของการดำเนินงานขยายโอกาสทางการศึกษาขั้นพื้นฐาน

เพื่อให้นักเรียนที่เรียนจบชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ได้มีโอกาสศึกษาต่อ ระดับมัธยมศึกษาตอนต้น เป็นการเพิ่มการศึกษาขั้นพื้นฐานอีก 3 ปี โดยมุ่งหวังให้ประชากรของประเทศไทยมีความรู้ ความสามารถ คุณธรรม จริยธรรม ทักษะวิชาชีพสูงขึ้น

2. การนิเทศการศึกษา

2.1 ความหมายของการนิเทศการศึกษา

การนิเทศการศึกษาในระยะแรก ๆ มีความหมายไปในทางควบคุม ดูแล ตรวจสอบการทำงานของครู แต่ปัจจุบันการนิเทศการศึกษาเป็นความพยายามทุกอย่าง ของเจ้าหน้าที่ทางการศึกษาที่จะประสานงานกับครู เพื่อช่วยเหลือ แนะนำ ส่งเสริมให้ครูปรับปรุงสภาพการเรียนการสอน ให้มีประสิทธิภาพสูงขึ้นอยู่ตลอดเวลา โดยเน้นที่จะให้ครูได้พัฒนาตนเองมากกว่าที่จะคอยรับความช่วยเหลือเพียงอย่างเดียว นักการศึกษาที่ให้ความหมายของการนิเทศศึกษาคามแนวดังกล่าว มีมากมายหลายคน ซึ่งส่วนใหญ่ความหมายที่ให้ไว้ก็คล้ายคลึงกัน เช่น

หน่วยศึกษานิเทศก์ สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ (2530) ได้ให้ความหมายว่า การนิเทศการศึกษา คือ กระบวนการทำงานร่วมกันที่ใช้เหตุผลและปัญญาในการพัฒนาหลักสูตรและการเรียนการสอน เพื่อให้เกิดความมั่นใจและปฏิบัติได้อย่างถูกต้อง ก้าวหน้า และเกิดประโยชน์สูงสุด

อุทัย ชรรณเดโช (2531) กล่าวว่า "การนิเทศการศึกษา คือ ความพยายามทุกวิถีทางของผู้บริหารการศึกษาได้พัฒนาตนเองให้เจริญงอกงามในอาชีพทางการศึกษา เพื่อให้ช่วยพัฒนาหลักสูตร พัฒนาคู ช่วยเหลือและปรับปรุงวิธีการสอน ช่วยเหลือและปรับปรุงการประเมินผลการเรียนการสอน"

กรมสามัญศึกษา (2532) ได้ให้ความหมายว่า การนิเทศการศึกษา หมายถึงการจัดการให้เกิดความร่วมมือหรือประสานงานกันของบุคลากรที่เกี่ยวข้อง เพื่อประโยชน์ต่อการศึกษา ในอันที่จะพัฒนา หรือปรับปรุงคุณภาพการจัดการเรียนการสอนของครู ให้มีประสิทธิภาพสูงสุด ซึ่งจะส่งผล ไปถึงคุณภาพการจัดการศึกษาให้เป็นไปตามเป้าหมาย

กิตติมา ปริศิณกุล (2532) กล่าวว่า "การนิเทศการศึกษา น่าจะหมายถึงกระบวนการชี้แนะ แนะนำ และให้ความร่วมมือต่อกิจกรรมของครูในการปรับปรุงการเรียนการสอน เพื่อให้ได้ผลตามจุดมุ่งหมายที่วางไว้"

วไลรัตน์ บุญสวัสดิ์ (2536) กล่าวว่า "การนิเทศการศึกษา เป็นกระบวนการทำงานและความร่วมมือระหว่างผู้นิเทศและผู้รับการนิเทศ เพื่อประสิทธิภาพอันสูงสุด ในการเรียนของนักเรียน"

นอกจากนี้ในทัศนะของนักการศึกษาชาวต่างประเทศ ได้ให้ความหมายของการนิเทศการศึกษาไว้ดังนี้

สเปียร์ส (Spears, 1967 อ้างถึงใน เสาวณีย์ พณิชโยวาท, 2535) กล่าวว่า "การนิเทศการศึกษา เป็นกระบวนการที่จะทำให้เกิดการปรับปรุงกระบวนการเรียนการสอน และกระตุ้นความเจริญก้าวหน้าของครู โดยมุ่งหวังช่วยเหลือครู เพื่อให้ครูได้ช่วยเหลือตนเอง"

ไวส์ (Wiles, 1967) กล่าวว่า "การนิเทศการศึกษา คือ การแนะนำซึ่งกันและกันการวางแผนร่วมกัน ปรีกษาหารือกัน เพื่อปรับปรุงการเรียนการสอนให้ดีขึ้น"

แฮร์ริส (Harris, 1985) ให้ความหมายว่า "การนิเทศการศึกษา หมายถึงสิ่งที่บุคลากรในโรงเรียนกระทำต่อบุคคลและสิ่งต่าง ๆ เพื่อที่จะดำรงไว้หรือเปลี่ยนแปลงการปฏิบัติงานของโรงเรียนเพื่อให้กระบวนการสอนมีประสิทธิภาพต่อการเรียนรู้ของนักเรียนเป็นสำคัญ"

จากความหมายที่นักการศึกษาได้กล่าวไว้ สามารถสรุปได้ว่า ความหมายของการนิเทศการศึกษาในปัจจุบันเป็นความพยายามร่วมมือ และประสานงานระหว่างเจ้าหน้าที่ที่เกี่ยวข้องกับการศึกษาทุกฝ่ายกับครู เพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษาให้มีประสิทธิภาพสูงขึ้น

2.2 ความมุ่งหมายของการนิเทศการศึกษา

สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ (2526) กล่าวว่า ในเมื่อรัฐได้ทุ่มเทงบประมาณอย่างมหาศาลให้กับ สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ โดยจัดสรรอัตราค่าแห่งศึกษานิเทศก์ให้กับอำเภอและจังหวัด (ตามขนาดของอำเภอและจังหวัด) เพื่อให้เพียงพอกับโรงเรียนโดยมีความมุ่งหมายของการนิเทศศึกษาดังต่อไปนี้

1. เพื่อการแก้ไข (Correction) การนิเทศต้องมุ่งที่การแก้ไขข้อบกพร่องตั้งแต่ข้อบกพร่องเล็กน้อย ข้อบกพร่องพอประมาณ จนกระทั่งถึงข้อบกพร่องที่มีผลเสียหายและรุนแรง
2. เพื่อป้องกัน (Prevention) การนิเทศต้องมุ่งที่จะป้องกันไม่ให้เกิดปัญหาและอุปสรรคต่อการบริหาร การใช้หลักสูตรและการเรียนการสอนหรือมุ่งลดปัญหาให้เหลือน้อยที่สุด โดยจะต้องมีการคาดคะเนว่า จะมีปัญหาและความยุ่งยากอะไรอยู่ข้างหน้า และร่วมกันวางแผนป้องกัน
3. เพื่อการก่อหรือสร้าง (Construction) มุ่งให้รู้จักใช้วิธีการเรียนการสอนใหม่ ๆ สร้างสิ่งใหม่ ๆ ขึ้นมาใช้เอง เช่น วัสดุอุปกรณ์การสอนใหม่ ๆ เป็นต้น
4. เพื่อการสร้างสรรค์ (Creativeness) มุ่งให้มีโอกาสได้ศึกษาค้นคว้าวิจัยและหาสิ่งที่เหมาะสมมาใช้

สังัด อุทรานันท์ (2527) ให้ทัศนะเกี่ยวกับ ความมุ่งหมายของการนิเทศการศึกษาว่า

1. เพื่อพัฒนาคนให้มีคุณภาพสูงขึ้น กล่าวคือ มีความรู้ ความสามารถในการปฏิบัติงานสูงขึ้น
2. เพื่อการพัฒนางานให้ดีขึ้น กล่าวคือ เมื่อเกิดการนิเทศแล้ว มีปัญหาจากการปฏิบัติงานน้อยที่สุด และผลงานที่ได้รับต้องมีคุณภาพสูงสุด
3. เพื่อพัฒนากระบวนการทำงาน หมายถึง การนิเทศที่ดีต้องประสานความสัมพันธ์อันดี ระหว่างผู้ปฏิบัติงาน ลดความขัดแย้งให้เหลือน้อยที่สุด
4. เพื่อเป็นการสร้างขวัญและกำลังใจ ในการทำงานของบุคลากร นั่นคือเป็นการสร้างความมั่นใจ ความสุข และมีกำลังใจในการทำงานนั่นเอง

จากความหมายดังกล่าวพอสรุปได้ว่า การนิเทศศึกษาก็เพื่อพัฒนา ส่งเสริม ปรับปรุงคุณภาพการศึกษาของ โรงเรียนทั่วประเทศ บทบาทอันนี้เป็นบทบาทของศึกษานิเทศก์

จุดมุ่งหมายของการนิเทศการศึกษาที่ ไมเนอร์ (Minor, 1964) ให้ทัศนะไว้ คือ

1. เพื่อช่วยเหลือครูให้เข้าใจเด็กดีขึ้น
2. เพื่อช่วยพัฒนาครูให้เกิดความรู้สึกว่าตนเป็นส่วนหนึ่งของหมู่คณะ เป็นที่ยอมรับของผู้บังคับบัญชา และเพื่อนร่วมงาน
3. เพื่อช่วยครูในการจัดหา และเลือกวัสดุอุปกรณ์ที่จะนำมาใช้ประกอบการเรียนการสอน เพื่อให้เกิดประสิทธิภาพต่อการสอน
4. ช่วยให้ครูปรับปรุงการเรียนการสอนให้ดีขึ้น
5. สร้างลักษณะการเป็นผู้มาให้แก่ครูโดยการนำเอาความสามารถพิเศษ และประสบการณ์ของเขามาใช้ให้เป็นประโยชน์ โดยการให้เป็นที่ปรึกษาของครูใหม่
6. เพื่อช่วยให้ครูรู้จักวิธีการประเมินผลการเรียนของเด็กอย่างมีประสิทธิภาพ
7. กระตุ้นให้ครูรู้จักการประเมินผลงานของตนเอง
8. ช่วยให้ครูมีความรู้สึกว่าได้ผลสำเร็จ มีความอบอุ่นใจ ปลอดภัย และมีความเชื่อมั่นในตนเอง
9. กระตุ้นให้ครูร่วมมือกันพัฒนาหลักสูตร เพื่อปรับปรุงเนื้อหาของหลักสูตรให้เหมาะสมกับท้องถิ่น
10. ช่วยเผยแพร่ประชาสัมพันธ์ และสร้างความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชน เพื่อช่วยให้ชุมชนเข้าใจถึงแผนการศึกษาของโรงเรียน ปัญหาของโรงเรียน และนักเรียน

อดัมส์ และดิกคีย์ (Adams and Dickey, 1966) ได้สรุปความมุ่งหมายของการนิเทศการศึกษาไว้ 6 ประการ คือ

1. การช่วยให้ครูเป็นผู้รู้จักคิดค้นหาวิธีการทำงานด้วยตนเอง
2. มุ่งให้ครูรู้จักวิเคราะห์ปัญหาของตนเอง
3. ช่วยให้ครูรู้สึกมั่นคง และมีความเชื่อมั่นในความสามารถ
4. ช่วยให้ครูมีความคุ้นเคยกับแหล่งวิทยาการ
5. ช่วยให้ครูเข้าใจปรัชญาการศึกษาที่ถูกต้อง
6. ช่วยเผยแพร่ให้ชุมชนเข้าใจแผนการศึกษาของโรงเรียน

กู๊ด (Good, 1973) กล่าวว่าไว้ว่า "การนิเทศการศึกษามีจุดมุ่งหมายเพื่อช่วยให้ครูเกิดความเจริญงอกงามทางอาชีพ ช่วยพัฒนาความสามารถของครู ช่วยในการเลือกและปรับปรุงวัตถุประสงค์ของการศึกษา ช่วยเหลือ และจัดสรรเครื่องมือ อุปกรณ์การศึกษาและช่วยเลือกและปรับปรุงวิธีสอน" การนิเทศการศึกษาจึงมุ่งที่จะปรับปรุงการเรียนการสอนเป็นสำคัญ โดยใช้วิธีการร่วมมือช่วยเหลือซึ่งกันและกันระหว่างผู้นิเทศกับผู้รับการนิเทศหรือผู้สอน

จากความมุ่งหมายของการนิเทศการศึกษา ดังกล่าว จะเห็นได้ว่า การนิเทศการศึกษามุ่งที่จะพัฒนาครูเป็นสำคัญ เพื่อให้ครูมีความเชื่อมั่นในการจัดการเรียนการสอนรู้จักวิเคราะห์ปัญหาและหาวิธีแก้ไขปรับปรุงการเรียนการสอนให้มีประสิทธิภาพอันจะส่งผลไปยังตัวนักเรียนได้พัฒนาไปตามเป้าหมายของการศึกษา สามารถกล่าวโดยสรุป เป็นประเด็นได้ดังนี้

1. เพื่อพัฒนาการเรียนการสอนและปรับปรุงคุณภาพมาตรฐานของการศึกษาในทุก ๆ ด้าน
2. เพื่อพัฒนากระบวนการทำงานของครู
3. เพื่อส่งเสริมขวัญและกำลังใจให้กับครู
4. เพื่อแก้ไขปัญหาและอุปสรรคที่เกิดขึ้นในระหว่างการเรียนการสอน
5. เพื่อประสานงานด้านวิชาการทั้งภายในโรงเรียนหน่วยงานที่เกี่ยวข้องและสร้าง ความสัมพันธ์ชุมชน

2.8 หลักการนิเทศการศึกษา

วรงค์ดี เพียรชอบ (2521) ได้สรุปหลักการนิเทศไว้ว่า

1. การนิเทศการศึกษานั้น ควรเน้นการช่วยครูให้สามารถช่วยตัวเองปรับปรุงตัวเองและปรับปรุงการสอนของตนให้ดีขึ้น
2. การนิเทศการศึกษา เป็นการช่วยครูให้มองปัญหา รู้จักคิดแยกแยะ และวิเคราะห์ปัญหา
3. การนิเทศการศึกษา เป็นการช่วยครูให้รู้จักแก้ปัญหาด้วยตนเองอย่างฉลาด
4. การนิเทศการศึกษา เป็นการช่วยครูได้ทราบความถนัด ความสามารถของตนเองรวมทั้งความต้องการของตนเอง
5. การนิเทศการศึกษา คือ การช่วยให้ครูมีความคิดริเริ่มสร้างสรรค์สามารถคิดค้นหาวิธีการสอนใหม่ ๆ ปรับปรุงการสอนและการทำงานของตนให้ดีขึ้น

6. การนิเทศการศึกษา จะช่วยให้ครูมีความเชื่อมั่นเกิดความรู้ที่มั่นคงปลอดภัย
ในความสามารถในการแก้ไขปัญหาด้วยตนเอง
7. การนิเทศศึกษานั้น ต้องเป็นการทำที่สม่ำเสมอ
8. การนิเทศการศึกษา เป็นการทำงานร่วมกันของบุคคลหลายฝ่าย ซึ่งอาจจะเป็น
ครูใหญ่กับศึกษานิเทศก์และครู หรือหัวหน้าสายวิชากับครู หรืออาจจะเป็นทุกฝ่าย คือ
อาจารย์ใหญ่ หัวหน้าสาย ศึกษานิเทศก์ และครูร่วมมือกัน
9. การนิเทศการศึกษา เป็นการช่วยให้ครูคุ้นเคยกับแหล่งวิทยาการต่าง ๆ เพื่อ
นำความรู้เหล่านั้นมาปรับปรุงการสอนให้ดีขึ้น หรือจะใช้เป็นเครื่องมือในการแก้ปัญหา
10. การนิเทศการศึกษา ช่วยให้ครูได้เข้าใจถึงหลักปรัชญาการศึกษา
11. การนิเทศการศึกษา ต้องมีการประเมินผลเป็นประจำ
12. การนิเทศการศึกษา หากจะใช้ให้ได้ผลดีต้องมีการติดตามผลด้วย
13. การนิเทศศึกษานั้น ผู้นิเทศจะต้องเคารพครู ยอมรับในความสามารถส่วน
บุคคลของครูและต้องยอมรับนับถือความคิดเห็นของครูด้วย
14. การนิเทศทุกครั้งต้องถือมนุษยสัมพันธ์เป็นหลัก
15. การนิเทศจะต้องมีความยืดหยุ่นตามสภาพการณ์ด้วย

สำหรับการนิเทศศึกษานั้น ผู้นิเทศควรยึดหลักการที่จะทำให้ครูสามารถพึ่งตนเอง
ได้ มีความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ ทำงานร่วมกันในบรรยากาศของความเป็นประชาธิปไตย มีการ
ทำงานอย่างเป็นขั้นตอนถูกต้องตามหลักวิชาการ เพื่อให้เกิดประโยชน์ในการจัดการศึกษาให้มีประ
สิทธิภาพมากที่สุด ดังที่ สุทธิญา ชีระกุล, กาญจนา ศรีกาพลสินธุ์ และวิจิตร (ชีระกุล) วรุต
บางกูร (2524) กล่าวถึงหลักการนิเทศการศึกษา ไว้ดังนี้

1. หาทางให้ครูได้พึ่งตนเอง ไม่ใช่คอยพึ่งศึกษานิเทศก์หรือคนอื่นตลอดเวลา
2. ช่วยให้ความเชื่อมั่นในตนเอง สามารถวิเคราะห์ปัญหาต่าง ๆ ได้ด้วยตนเอง
3. ต้องการทราบความก้าวหน้าของครู แล้ววางแผนนิเทศให้ตรงกับความต้องการนั้น
4. ศึกษาปัญหาต่าง ๆ ของครู ทำความเข้าใจปัญหานั้น พร้อมกับพิจารณาหา
ทางช่วยแก้ไข
5. ชักจูงให้ครูวิเคราะห์ปัญหาพร้อมกัน
6. การแก้ไขปัญหาเกี่ยวกับการเรียนการสอน ควรเปิดโอกาสให้ครูได้ใช้
ความคิด และลงมือกระทำเองให้มากที่สุด
7. รับฟังความคิดเห็นและข้อเสนอแนะต่าง ๆ ของครูแล้วนำมาพิจารณาร่วมกัน

8. ช่วยจัดหาแหล่งวิทยากร อุปกรณ์การสอน ตลอดจนเครื่องมือเครื่องใช้ให้แก่ครู
9. ช่วยเหลือครูในการจัดเอกสาร หนังสือและตำราต่าง ๆ
10. ช่วยให้ครูรู้จักจัดหาหรือประดิษฐ์วัสดุอุปกรณ์การสอน ที่ขาดแคลนด้วยตนเอง โดยพยายามใช้วัสดุที่มีในท้องถิ่น
11. หาทางให้โรงเรียน ชุมชน และหน่วยงานที่ใกล้เคียง มีความสัมพันธ์และช่วยเหลือซึ่งกันและกัน
12. ยอมรับนับถือบุคลากรที่ร่วมงานในโรงเรียนนั้น ๆ และแสดงให้เขาเห็นว่าเขาก็มีความสำคัญต่อสถาบันนั้น ๆ ด้วย
13. ช่วยให้ครูได้แสดงกิจกรรมและผลงานต่าง ๆ ของโรงเรียนให้ชุมชนทราบ โดยสม่ำเสมอ
14. ต้องทำความเข้าใจกับผู้บริหารโรงเรียน ในส่วนที่เป็นหน้าที่และความรับผิดชอบของกันและกัน
15. ช่วยประสานงานระหว่างโรงเรียนกับองค์กร หรือหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง
16. รวบรวมข้อมูลต่าง ๆ ที่เห็นว่าเป็นประโยชน์ มาทำการวิเคราะห์วิจัย
17. ความเข้าใจเรื่องราวต่าง ๆ ของการศึกษาอย่างแจ่มแจ้ง เพื่อจะได้ดำเนินการให้บรรลุเป้าหมาย

บรรเทา กิตติศักดิ์ (2528) ได้กล่าวถึง หลักเกณฑ์การนิเทศการศึกษาไว้ดังนี้

1. การนิเทศการศึกษาต้องใช้หลักการประชาธิปไตย ในการทำงานร่วมกับครูหลักการประชาธิปไตย มีความสัมพันธ์ใกล้ชิดกับกระบวนการทางสังคม กล่าวคือ การให้ทุกคนได้ทำงานร่วมกัน และยอมรับความเป็นผู้นำจากคนใดคนหนึ่ง หลักการประชาธิปไตยที่นำมาใช้ในการนิเทศการศึกษา ได้แก่

1. การเคารพในคุณค่าและบุคลิกภาพของผู้ร่วมงานแต่ละคน
2. ใช้วิธีการร่วมมือกันแก้ปัญหา เปิดโอกาสให้แต่ละคนได้ทำงานร่วมกัน
3. ใช้สติปัญญาและเหตุผลในการทำงาน และการแก้ปัญหา
4. ให้ทุกคนมีความเชื่อว่าบุคคลแต่ละคน จะปรับปรุงสภาพการทำงานให้ดีขึ้นได้

หากเปิดโอกาสให้ทุกคนได้แสดงความคิดและความสามารถของตน

2. การนิเทศการศึกษาใช้หลักการสร้างสรรค์ การสร้างสรรค์เป็นการพยายามที่จะทำอะไรใหม่หรือดีกว่าที่เคยทำมา และเป็นกระบวนการทำงานที่มีผลมาจากการทำงานร่วมกันของ คณะครู หรือครูกับนักเรียนในโรงเรียน
3. การนิเทศการศึกษาจะต้องส่งเสริมความถนัดของครู ครูแต่ละคนมีความถนัดต่างกัน การนิเทศการศึกษาจะต้องช่วยให้ครูแต่ละคนมีประสิทธิภาพในการสอนตามความถนัดของตน และพัฒนาครูให้เกิดความเจริญงอกงาม
4. การนิเทศการศึกษา จะต้องเริ่มต้นจากพื้นฐานที่มีอยู่ ดังนั้นจำเป็นต้องมีการสำรวจพื้นฐานของโรงเรียน เช่น อุปกรณ์การสอน โครงการต่าง ๆ ของโรงเรียน พื้นฐานความรู้ของครู วิธีการทำงานของครู การบริหารงานโรงเรียน การสำรวจเหล่านี้ อาจจะทำให้ทราบปัญหาของโรงเรียน การนิเทศจึงควรเริ่มจากสภาพและปัญหาของโรงเรียนที่ได้จากการสำรวจเป็นพื้นฐานของการนิเทศ การให้ความช่วยเหลือ และการแนะนำ
5. การนิเทศการศึกษาต้องมีความเป็นกันเอง การนิเทศการศึกษาจะได้ผลขึ้นอยู่กับบุคลิกภาพของผู้นิเทศ คือ ต้องเป็นผู้มีความเป็นกันเอง เป็นคนเปิดเผย มีความเห็นอกเห็นใจปัญหาของครู พยายามสร้างมนุษยสัมพันธ์อันดีกับครูในฐานะเพื่อนร่วมอาชีพเดียวกันและกับผู้อื่น เพื่อให้การนิเทศการศึกษาค่าเนินไปด้วยดี
6. การนิเทศการศึกษา ต้องตั้งวัตถุประสงค์ของการนิเทศ ให้สอดคล้องกับวัตถุประสงค์ของการศึกษา งานนิเทศการศึกษา พยายามประสานสัมพันธ์โครงการการศึกษาต่าง ๆ และขยายแผนงาน เพื่อช่วยให้ครูปฏิบัติงานอย่างมีประสิทธิภาพ เพื่อช่วยให้เด็กมีความเจริญเติบโตเป็นพลเมืองที่ดีของประเทศชาติ เมื่อปฏิบัติงานไปแล้วสามารถประเมินผลและวัดงานนิเทศได้ด้วยวิธีต่าง ๆ เช่น การประเมินผลตนเอง การประชุมอภิปราย การวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน เป็นต้น
7. การนิเทศการศึกษาตั้งอยู่บนหลักการและเหตุผล ผู้นิเทศการศึกษาจะต้องช่วยเหลือคณะครู เพื่อปรับปรุงการเรียนการสอนและประสานสัมพันธ์โครงการต่าง ๆ ของโรงเรียน หรือของกรม กองที่เกี่ยวข้อง จึงมีบทบาทและหน้าที่เป็นผู้ให้ความรู้ ผู้วางแผน ผู้นำ ผู้ช่วยเหลือ ผู้ประสานงาน ผู้พัฒนาหลักสูตร จึงต้องปฏิบัติงานให้เต็มภาคภูมิ ไม่ควรนำเรื่องส่วนตัวของตนเอง หรือของครูมาปะปนกับงานในหน้าที่ อันจะทำให้เกิดผลเสียต่อ งานที่รับผิดชอบ จะต้องตั้งอยู่บนหลักการและเหตุผลมากกว่าความสัมพันธ์ระหว่างบุคคล
8. การนิเทศการศึกษาต้องมีการติดตามผลและรวบรวมผลของการนิเทศ เมื่อทำการนิเทศสิ่งใดไปแล้ว จำเป็นต้องมีการติดตามผลและรวบรวมผลของการนิเทศ เพื่อนำมาประเมินผล

นำปัญหาและข้อบกพร่องต่าง ๆ มาประชุมอภิปราย เพื่อแก้ปัญหาและแก้ไขข้อบกพร่อง จะเป็น การช่วยเหลือครูให้ปฏิบัติงานได้ดี และเป็นการประเมินผลโครงการการนิเทศการศึกษา

9. การนิเทศการศึกษาเป็นกระบวนการต่อเนื่อง งานนิเทศจะต้องใช้เวลาพอสมควร และทำงานให้ต่อเนื่องกันไปจึงจะได้ผล และงานนิเทศจะหวังผลทันทีทันใดไม่ได้ต้องทำงานค่อย เป็นค่อยไปที่ละขั้นตอน จึงจะมั่นคงและเกิดประสิทธิภาพ

10. การนิเทศการศึกษาต้องคำนึงถึง สวัสดิการและขวัญของครู ตลอดจนความ สัมพันธ์ของหมู่คณะ ในการนิเทศการศึกษา จะต้องจัดสภาพการทำงานที่ดีให้แก่ครู ให้ความ เที่ยงธรรมอย่างมีหลักการ

สุนทร โคสมิ (2528) ได้สรุป แนวความคิดเกี่ยวกับหลักการนิเทศการศึกษาไว้ดังนี้

1. การนิเทศการศึกษาควรเริ่มต้นด้วยการวิเคราะห์สภาพปัจจุบัน ปัญหาและความ ต้องการจำเป็นอย่างแท้จริง
2. แสวงหาแนวทางการแก้ปัญหา และวางแผนดำเนินงานอยู่อย่างเหมาะสมสอดคล้องกับความต้องการ โดยนำเอาวิธีการวิเคราะห์ วิจัย มาใช้ให้เป็นประโยชน์
3. กระบวนการดำเนินงานต้องเป็นไปในลักษณะของการปรึกษาหารือร่วมกันระหว่าง ผู้เกี่ยวข้องกับการนิเทศการศึกษาทุกฝ่าย
4. บรรยากาศการดำเนินงานร่วมกันเป็นไปในลักษณะการยอมรับความคิดเห็นความสามารถและบทบาทหน้าที่ซึ่งกันและกัน เพื่อเป็นการเสริมสร้างขวัญและกำลังใจให้แก่ผู้ปฏิบัติงาน

สัจจ อุทรานันท์ (2530) ได้สรุปว่า ในอดีตการนิเทศศึกษามักจะแฝงไว้ด้วย อำนาจ การนิเทศการศึกษาจะเป็นไปในลักษณะของการชี้แนะหรือบอกให้ทำ แล้วผู้นิเทศจะทำการติดตามผลดูว่าเป็นไปตามที่แนะนำไว้หรือไม่ และโดยทั่วไปผู้ที่ทำหน้าที่นิเทศมักจะได้รับ ความชอบจากผลงาน แต่หากเกิดความผิดพลาดขึ้น มักจะโยนความผิดให้แก่ผู้ปฏิบัติงาน สำหรับใน ปัจจุบันนี้จะถือว่าผลงานที่เกิดขึ้นจากการนิเทศไม่ว่าจะดีหรือเลว ผู้มีส่วนเกี่ยวข้องกับการนิเทศ ทุกคน จะต้องรับผิดชอบร่วมกันและโดยเท่าเทียมกันด้วย

วไลรัตน์ บุญสวัสดิ์ (2530) กล่าวว่า "ในการปฏิบัติงานนิเทศการศึกษาให้มีประสิทธิภาพนั้น นอกจากจะต้องคำนึงถึงจุดมุ่งหมายของงานแล้วผู้ปฏิบัติจะต้องมีหลักการอย่างใดอย่างหนึ่ง สำหรับยึดถือเป็นแนวทางในการปฏิบัติงานดำเนินไปในแนวเดียวกัน คำว่า หลักการ หมายถึง การสรุปข้อความโดยทั่วไปซึ่งเป็นที่ยอมรับกัน ในลักษณะของข้อเท็จจริงพื้นฐานหรืออาจจะหมายถึงกฎเกณฑ์พื้นฐานคำสั่ง นโยบาย หรือความเชื่อ ซึ่งควบคุมการกระทำในรูปแบบต่าง ๆ ของมนุษย์"

เบอร์ตัน และ บรูกเนอร์ (Burton and Bruckner, 1955) ได้ให้หลักการนิเทศการศึกษาไว้ 4 ประการ คือ

1. การนิเทศควรมีความถูกต้องตามหลักวิชาการ
 - 1.1 การนิเทศควรเป็นไปตามค่านิยม วัตถุประสงค์และนโยบาย ซึ่งเกี่ยวข้องกับเรื่องนั้น โดยเฉพาะ
 - 1.2 การนิเทศควรเป็นไปตามความเป็นจริง และกฎเกณฑ์ของเรื่องนั้น
 - 1.3 การนิเทศควรมีวิวัฒนาการทั้งด้านเครื่องมือและวิธีการ โดยมีจุดมุ่งหมายและนโยบายที่แน่นอน
2. การนิเทศการศึกษาควรเป็นวิทยาศาสตร์
 - 2.1 การนิเทศควรเป็นไปอย่างมีลำดับ มีระเบียบ และมีวิธีการในการศึกษาปรับปรุง และประเมินผลสิ่งต่าง ๆ ในขอบเขตของงานนั้น ทั้งนี้หมายรวมทั้งด้านการนิเทศ และอุปกรณ์ต่างที่ใช้ในการนิเทศ
 - 2.2 การนิเทศ ควรได้มาจากการรวบรวม และผลสรุปจากข้อมูลอย่างเป็นปรนัย มีความถูกต้องแน่นอนเชื่อถือได้ และมีระเบียบมากกว่าการสรุปจากความคิดเห็น
3. การนิเทศการศึกษาควรเป็นประชาธิปไตย
 - 3.1 การนิเทศจะต้องเคารพในบุคคล และความแตกต่างระหว่างบุคคล และพยายามส่งเสริมการแสดงออกของแต่ละบุคคลอย่างเต็มที่
 - 3.2 การนิเทศจะต้องเปิดโอกาสให้มีความร่วมมือ และใช้ประโยชน์จากการมีส่วนร่วมของผู้มีส่วนเกี่ยวข้องให้มากที่สุด
 - 3.3 การนิเทศควรใช้อำนาจให้น้อยที่สุด และอำนาจนั้นต้องได้มาจากหมู่คณะ เพื่อประโยชน์ในการปฏิบัติงานไปสู่เป้าหมาย

4. การนิเทศการศึกษาควรเป็นการสร้างสรรค์

4.1 การนิเทศควรจะแสวงหาความสามารถพิเศษของแต่ละบุคคล แล้วเปิดโอกาสให้ได้แสดงออกและพัฒนาซึ่งความสามารถนั้นอย่างสูงสุด

4.2 การนิเทศควรมีส่วนในการปรับปรุง เปลี่ยนแปลงสภาพสิ่งแวดล้อม เพื่อให้เกิดความคล่องตัวในการปฏิบัติงานมากที่สุด

ฟรานเซท (Franseth, 1961) ให้ข้อเสนอแนะถึงหลักการนิเทศการศึกษาโดย เน้นในด้านบทบาทของผู้นำกลุ่ม กล่าวโดยสรุปมี 4 ประการ ดังนี้คือ

1. การนิเทศจะได้ผลอย่างสูงสุดในการปรับปรุงการเรียนการสอน ก็ต่อเมื่อการนิเทศนั้นให้ความสำคัญแก่วิธีการแก้ปัญหาอย่างมีเหตุผลและตั้งอยู่บนจุดมุ่งหมายที่แน่นอน ซึ่งได้พิจารณาตกลงร่วมกัน โดยคณะครูและศึกษานิเทศก์

2. การนิเทศจะมีความหมายสำหรับครู จะต้องให้ครูได้มีส่วนร่วมในการพิจารณาว่าจะให้ศึกษานิเทศก์ช่วยเหลือในเรื่องใด

3. การนิเทศที่ดีจะต้องสร้างบรรยากาศที่เป็นกันเอง ชั่วๆ และสร้างความเข้าใจอันดีต่อกันในการช่วยเหลือครู และต้องทำให้ครูรู้สึกว่าจะช่วยให้เขาพบวิธีที่ดีกว่าในการทำงาน เพื่อบรรลุวัตถุประสงค์

4. การนิเทศจะให้ผลควรใช้วิธีการทางวิทยาศาสตร์ในการแก้ปัญหา และช่วยให้ผู้ร่วมงานได้ศึกษาปัญหา ตลอดจนรายละเอียดต่าง ๆ เพื่อสร้างความเข้าใจพื้นฐานเสียก่อน

จากหลักการนิเทศการศึกษาดังกล่าวมาแล้วข้างต้น พอจะสรุปได้ว่า หลักการของการนิเทศการศึกษานั้น ควรจะถูกต้องตามหลักวิชา มีลักษณะเป็นวิทยาศาสตร์ คือมีการทำงานเป็นขั้นตอน และสรุปจากข้อมูลที่ถูกต้อง มีความเป็นประชาธิปไตย นอกจากนี้การนิเทศการศึกษาควรเป็นการสร้างสรรค์ ให้ผู้ที่มีความสามารถได้ทำงานอย่างเต็มที่ทำงานเป็นหมู่คณะ โดยมีแผนงานและจุดมุ่งหมายที่แน่นอน รวมทั้งเกี่ยวข้องกับผู้ร่วมงานโดยตรง ทั้งนี้เพื่อช่วยให้ผู้รับการนิเทศมีความเชื่อมั่นและพึ่งตนเองได้ต่อไป

สรุปว่า การนิเทศการศึกษาควรตั้งอยู่บนหลักการต่อไปนี้

1. ควรเป็นไปอย่างมีระบบ ระเบียบ และมีกระบวนการ
2. ควรเป็นไปอย่างถูกต้องตามหลักวิชา
3. ควรตั้งอยู่บนฐานของกระบวนการทางประชาธิปไตย เป็นความร่วมมือร่วมใจกัน

4. ควรเป็นการช่วยครูให้เกิดความมั่นใจ ทั้งตนเองได้และมีขวัญดี
5. ควรเป็นการให้บริการทางการศึกษาแก่ครู
6. ควรตั้งอยู่บนพื้นฐานแห่งมนุษยสัมพันธ์อันดี
7. ควรคำนึงถึงหลักความเป็นไปได้ และอยู่บนพื้นฐานทางปรัชญา

2.4 ความจำเป็นของการนิเทศการศึกษา

ในสภาพปัจจุบันสภาวะสังคมกำลังพัฒนาเปลี่ยนแปลง จึงจำเป็นต้องพยายามปรับสภาพทางการศึกษา เพื่อให้สอดคล้องกับสภาพสังคม โดยมุ่งพัฒนาการเรียนการสอน พัฒนาบุคลากรให้มีประสิทธิภาพเพื่อพัฒนาไปสู่อนาคต การนิเทศศึกษามีความจำเป็นต่อการพัฒนาคุณภาพการศึกษาเป็นอย่างมาก ดังที่ วไลรัตน์ บุญสวัสดิ์ (2528) ได้ให้ความเห็นถึงความจำเป็นที่ต้องมีการนิเทศการศึกษาว่า เนื่องจาก

1. กระบวนการเปลี่ยนแปลงของสังคม (Social change) ศึกษาพิเศษก็ต้องเป็นตัวแทนของการเปลี่ยนแปลง (Change agent) โดยทำงานร่วมกับคณะครูอาจารย์ เพื่อทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงในสถานศึกษา
2. สถาบันผลิตครูผลิตครูไม่ค่อมมีประสิทธิภาพ จึงต้องมีการฝึกอบรมประจำการ (Inservice training) อยู่ตลอดเวลา เพื่อให้สอดคล้องกับความเปลี่ยนแปลงของสังคม
3. มาตรฐานการศึกษา (Standardization) สถานศึกษาจำเป็นต้องรักษามาตรฐานการศึกษา ซึ่งต้องอาศัยผู้ชำนาญการที่มีความรู้ความสามารถ เพื่อนิเทศครูให้มีความรู้ใหม่ มีความคิดกว้างไกลทันต่อการเปลี่ยนแปลงด้านเทคโนโลยี

ธีรบรรณ นิช่างทอง (2529) ได้กล่าวถึงความจำเป็นในการนิเทศการศึกษาว่า การนิเทศการศึกษาเป็นวิธีหนึ่ง ที่จะช่วยเหลือครูในการพัฒนาวิชาชีพครู เพื่อให้วิชาชีพมีความเจริญก้าวหน้า และเจริญงอกงามยิ่งขึ้น

ด้วยเหตุผลและความจำเป็นดังกล่าวข้างต้น จึงมั่นใจได้ว่า การนิเทศศึกษามีความจำเป็นต่อการเรียนการสอน ผู้มีหน้าที่นิเทศจึงควรจะต้องจัดและดำเนินการ เพื่อช่วยเหลือครูให้มีความสามารถในการปรับปรุงการเรียนการสอน หรือช่วยเหลือตัวเองในการสอนทำให้ครูก้าวหน้าทันโลกที่กำลังเจริญก้าวหน้าทางเทคโนโลยี ซึ่งก่อให้เกิดผลประโยชน์แก่ผู้เรียนอย่างเต็มที่

2.5 ประเภทของการนิเทศ

หน่วยศึกษานิเทศก์ กรมสามัญศึกษา (2521) ได้กล่าวถึง การนิเทศโดยตรงว่ามีงานอยู่ 2 ลักษณะคือ

1. งานสนาม ได้แก่ การนิเทศที่ผู้นิเทศและผู้รับการนิเทศ ได้เผชิญหน้ากันสื่อสาร โดยตรงต่อกัน และปฏิบัติงานร่วมกัน ลักษณะกิจกรรมมีดังนี้

- 1.1 การแนะนำ
- 1.2 การประชุมชี้แจง
- 1.3 การประชุมอบรม
- 1.4 การประชุมปฏิบัติการ
- 1.5 การประชุมสัมมนา
- 1.6 การสาธิต
- 1.7 การไปศึกษานอกสถานที่
- 1.8 การปาฐกถาและอภิปราย
- 1.9 การทดลองปฏิบัติการ
- 1.10 การจัดตั้งศูนย์วิชาการ

2. งานสำนักงาน ได้แก่ การที่ผู้นิเทศ และผู้รับการนิเทศติดต่อสื่อสารกันโดยทางอ้อม เป็นการสื่อสารทางเดียว ผู้รับการนิเทศ จะเป็นผู้รับข่าวสารจากผู้นิเทศจึงต้องใช้เครื่องมือสื่อสารต่าง ๆ คือ

- 2.1 เอกสารสิ่งพิมพ์
- 2.2 รูปภาพ และทัศนวัสดุ
- 2.3 อุปกรณ์โสตทัศน
- 2.4 การแสดงนิทรรศการ

ซารี มณีศรี (2523) ได้แบ่งประเภทของการนิเทศการศึกษา ตามวิธีปฏิบัติงานของศึกษานิเทศก์เป็นหลัก สรุปได้ดังนี้

1. การนิเทศเพื่อแก้ไข (Correction)
2. การนิเทศเพื่อป้องกัน (Prevention)
3. การนิเทศเพื่อก่อ (Construction)
4. การนิเทศเพื่อการสร้างสรรค์ (Creation)

หรืออาจแบ่งตามแบบของการนิเทศ ได้ดังนี้

1. การนิเทศแบบตรวจตรา (Inspection supervision)
2. การนิเทศแบบเสรีนิยมหรือ โดเลนิยม (Laissez fair supervision)
3. การนิเทศแบบบังคับ (Coservice supervision)
4. การนิเทศแบบฝึกอบรมและแนะนำ (Supervision as training and guidance)
5. การนิเทศการศึกษาแบบประชาธิปไตย (Supervision as democratic professional leadership)

จะเห็นได้ว่า การนิเทศการศึกษาอาจจัดเป็นประเภทได้หลายอย่าง อาจแบ่งตามวิธีการปฏิบัติงานของศึกษานิเทศก์ แบ่งตามแบบของการนิเทศ และอาจแบ่งตามชนิดของผู้รับการนิเทศ ได้ด้วย จึงสรุปได้ว่า การนิเทศการศึกษาของไทย แบ่งเป็นประเภทใหญ่ ๆ ได้ 2 ประเภท คือ การนิเทศทั่วไปซึ่งเน้นหนักไปยังผู้มีหน้าที่ช่วยเหลือ ส่งเสริม สนับสนุนการจัดการสอนของครู อันได้แก่ บุคลากรทางการศึกษาทุกฝ่ายทั้งในและนอกโรงเรียนให้การปฏิบัติงานของครูเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ อีกประการหนึ่ง คือ การนิเทศการสอน จะนิเทศครูที่มีหน้าที่จัดการเรียนการสอนโดยตรง การนิเทศจะเป็นไปในเชิงแก้ไข และป้องกันปัญหา รวมทั้งการสร้างสรรค์ ในรูปแบบของการร่วมมือกันทำงานแบบประชาธิปไตย

สัจด์ อุทรานันท์ (2528) ได้กล่าวว่า การนิเทศการศึกษาในประเทศไทย ก็อาจแบ่งได้ 3 ประเภท คือ

1. การนิเทศทั่วไปเป็นการนิเทศผู้บริหารและบุคลากรทางการศึกษาฝ่ายต่าง ๆ ให้สามารถปฏิบัติงาน ในอันที่จะช่วยเหลือ ส่งเสริม และสนับสนุนการจัดการเรียนการสอนของครู ให้เป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ
2. การนิเทศการสอน เป็นการนิเทศครูที่ทำหน้าที่ในการจัดการเรียนการสอนให้สามารถจัดการเรียนการสอนได้อย่างมีประสิทธิภาพ
3. การนิเทศการฝึกสอน เป็นการนิเทศนิสิตนักศึกษา ที่ออกไปทดลองฝึกปฏิบัติการสอน เพื่อพัฒนาบุคคลเหล่านี้ให้มีคุณลักษณะ มีความสามารถและมีเจตคติที่ดีต่อการเป็นครู พร้อมทั้งจะเป็นครูที่ดีในอนาคต

แฮร์ริส (Harris, 1975) ได้แบ่งงานนิเทศการศึกษาออกเป็น 10 ประการคือ

1. งานพัฒนาหลักสูตร (Developing curriculum) การพิจารณาปรับปรุง หลักสูตรให้

เหมาะสมกับสภาวะการณ์ทั่วไป ซึ่งมีองค์ประกอบ เช่น ค่าโครงสร้าง การนำไปใช้กับ บุคคลระดับไหน โดยคำนึงถึงวุฒิภาวะ (Maturity)

2. งานดำเนินการเรียนการสอน (Organizing for instruction) จัด ดำเนินการเกี่ยวกับ หลักสูตร แปลความหมายของหลักสูตรได้อย่างเหมาะสม

3. การเลือกสรรบุคลากร (Staffing) จัดให้มีคณะบุคคล ผู้รับผิดชอบในการจัดกิจกรรม การดำเนินการฝึกอบรม รวมทั้งการคัดเลือกบรรจุ เลือกเฟ้นการทดสอบ การเก็บรักษา ระเบียบแต่ละคน

4. การจัดบริการความสะดวก (Facility) จัดให้มีเครื่องมือ วัสดุ อุปกรณ์การเรียน การสอนให้พอเพียง เพื่อให้การสอนมีประสิทธิภาพยิ่งขึ้นวางแผนจัดหาซึ่งวัสดุ และดูแล รักษาพัฒนา

5. การคัดเลือก การจำแนก การทดสอบซึ่งวัสดุ (Software) และอุปกรณ์ (Hardware) ที่จะใช้ประโยชน์ในการเรียนการสอน

6. จัดฝึกอบรมประจำการ (Inservice training) จัดฝึกอบรม เพื่อความเจริญก้าวหน้า ทางวิชาการแก่คณะครู เพื่อประสิทธิผลในการปฏิบัติงาน การฝึกอบรมจะช่วยให้ผู้รับหันต่อเหตุการณ์

7. การปฐมนิเทศ (Orientation) เป็นงานช่วยเหลือครูผู้บรรจุใหม่ เพื่อให้ทราบ ข้อมูล สถานที่ บุคคล ระเบียบปฏิบัติต่าง ๆ

8. งานที่เกี่ยวกับการพัฒนาการ นโยบายในการปฏิบัติงาน ปรับขยายให้เหมาะสมกับ สถานการณ์ สภาพแวดล้อมต่าง ๆ

9. การติดต่อกับชุมชน (Public relation) งานนิเทศที่เชื่อมความสัมพันธ์ระหว่าง โรงเรียนกับชุมชนให้มีความเข้าใจดีระหว่างกัน ความเข้าใจระหว่างผู้บริหารกับโรงเรียน เป็นต้น เป็นการสื่อสัมพันธ์สังคม

10. งานประเมิน (Evaluation) จัดให้มีการประเมินผลทางการเรียนการสอน เพื่อหา ข้อบกพร่อง ปรับปรุงขบวนการเรียนการสอนให้ดียิ่งขึ้น

จากเอกสารดังกล่าว พอสรุปได้ว่า งานนิเทศการศึกษาของไทยที่ปฏิบัติกันอยู่ในขณะนี้ ไม่ว่าจะเป็นงานด้านหลักสูตร การเรียนการสอน งานบุคลากร งานสนับสนุนการสอน งานธุรการ งานประเมินผล และงานสัมพันธ์ชุมชน ซึ่งเป็นเรื่องเกี่ยวกับภาระหน้าที่ของโรงเรียนทั้งสิ้น ผู้ นิเทศมีหน้าที่ให้ความช่วยเหลือ ให้บริการด้านวิชาการโดยสามารถดำเนินงานเป็น 2 ลักษณะ คือ

1. งานนิเทศทางตรง หรืองานสนาม ได้แก่ การที่ผู้นิเทศ และผู้รับการนิเทศได้เผชิญหน้ากันโดยตรง ได้ปฏิบัติงานร่วมกัน โดยใช้กิจกรรมต่าง ๆ เช่น การประชุมสัมมนา การแนะนำสาริต เป็นต้น

2. งานนิเทศทางอ้อมหรืองานสำนักงาน ได้แก่ การที่ผู้นิเทศและผู้รับการนิเทศติดต่อสื่อสารกันโดยอ้อม ผู้รับการนิเทศจะเป็นผู้รับข่าวสารจากผู้นิเทศ โดยอาศัยเครื่องมือต่าง ๆ เช่น เอกสารสิ่งพิมพ์ และโสตทัศนอุปกรณ์ หรือแม้แต่การแสดงนิทรรศการ เป็นต้น

3. การศึกษาความต้องการ

3.1 ความหมายของความต้องการ

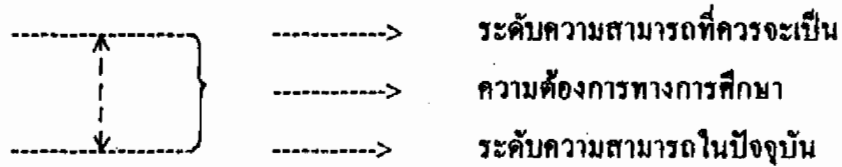
นักการศึกษาและนักวิชาการได้ให้ความหมายไว้หลายประเด็นด้วยกัน ประกอบด้วย สตัฟเฟิลบีม และ คณะ (Stufflebeam and others, 1985) ได้ให้คำนิยามว่า (Needs) คือ บางสิ่งบางอย่างที่จำเป็นต้องได้รับการตอบสนอง หรือเกิดประโยชน์หากได้รับการตอบสนอง ภายใต้เหตุผลความจำเป็นที่ชัดเจน

คอฟแมน และ อิงลิช (Kaufman and English, 1979) ได้ให้ความหมายของความต้องการ (Need) ว่า หมายถึง ช่องว่าง (Gap) ระหว่างผลผลิตที่เป็นอยู่ในปัจจุบัน กับผลผลิตที่เราต้องการ โดยนำช่องว่างที่ได้รับมาจัดลำดับความสำคัญแล้วเลือกเอาสิ่งสำคัญที่สุด เป็นความต้องการที่จะกระทำก่อน

แมกนิต (McNeil, 1977) ได้ให้ความหมายของความต้องการ (Need) ว่าหมายถึง สภาพการณ์ที่มีความไม่สอดคล้องกันระหว่างพฤติกรรม หรือเจตคติของผู้เรียนในสถานะที่ยอมรับ กับสถานะที่ได้จากการสังเกต

โนลต์ (Knowled, อ้างถึงใน รัตนา พุ่มไพศาล, 2528) อธิบายความต้องการทางการศึกษาว่า เป็นความแตกต่างระหว่างระดับความสามารถในปัจจุบันกับระดับความสามารถที่สูงกว่า ในอันที่จะกระทำการใด ๆ ให้ประสบผลตามที่ตัวเขาเองส่วนหนึ่งขององค์กรส่วนหนึ่งเป็นผู้กำหนด หรือกล่าวอีกนัยหนึ่งคือ ช่องว่างระหว่างแรงบันดาลใจกับความเป็นจริงของคนหนึ่ง

ผังแผนภูมิข้างล่างนี้

ความสามารถในที่นี้ รวมความถึง ความรู้ ทักษะ ทักษะคิด และการประสบผลสำเร็จ ผู้ใดก็ตามที่สามารถบอกได้ว่าความสามารถจริง ๆ ของเขาควรจะเป็นเช่นไรและความสามารถ ในขณะนั้นมีอยู่แค่ไหน อย่างชัดเจนแล้วผู้นั้นก็สามารถจะรู้ความต้องการทางการศึกษาคืออะไรและ ถ้าเขารู้แน่ชัดว่าความต้องการทางการศึกษาคืออะไรแล้วผู้นั้นก็จะมีแรงเร้าที่อยากจะเรียนมากขึ้น และถ้าความต้องการของผู้นั้นสอดคล้องกับความต้องการขององค์กร สังคมที่มีต่อเขาแล้ว ก็ยิ่งจะเป็นเครื่องสนับสนุนให้การศึกษาที่มีประสิทธิภาพมากขึ้น

เจษฎา แซ่มประเสริฐ (2524) ให้ความหมายของคำว่า ความต้องการว่า หมายถึง กระบวนการหรือวิธีการหาปัญหา หรือสิ่งที่ยังบกพร่องที่ทำให้งาน ไม่บรรลุตามเป้าหมายที่ ต้องการจากสภาพที่ควรจะเป็น

จากความหมายของความต้องการ (Need) ตามที่นักการศึกษาได้ให้ความหมายไว้ สรุป ได้ว่า ความต้องการคือ สภาพการณ์ที่ไม่สอดคล้องกันระหว่างสิ่งที่ครุมีอยู่ด้านความรู้ความ เข้าใจและการปฏิบัติในการเรียนการสอน กับสิ่งที่จุดประสงค์ตั้ง

สุพักตร์ พิบุญ (2535) กล่าวว่า ความต้องการ คือ เจือไนไขความไม่สอดคล้อง ระหว่างสภาพที่เป็นจริงในปัจจุบัน (Actual conditions) กับสภาพที่ควรจะเป็น หรือสภาพที่ ต้องการ (Desired conditions) เป็นสภาพที่จำเป็นต้องได้รับการตอบสนอง หรือดำเนินการแก้ไข

3.2 ประเภทของความต้องการ

มีผู้เสนอแนวคิดในการจำแนกประเภทของความต้องการไว้ดังนี้

สตัทท์เฟิลบีม และ คณะ (Stufflebam and others, 1985) ได้จำแนกประเภท ของความต้องการจำเป็นออกเป็น 4 ทิศนะ คือ

1. ทิศนะเกี่ยวกับการวิเคราะห์ความไม่สอดคล้อง (The discrepancy view) ตาม ทิศนะนี้ คือ ความไม่สอดคล้องระหว่างสภาพที่เป็นจริงกับสภาพที่ควรจะเป็น
2. ทิศนะเชิงประชาธิปไตย (The democratic view) จะเน้นการศึกษาความต้องการ ตามการรับรู้ของกลุ่มบุคคลอย่างอิงที่สำคัญ ๆ ขององค์การนั้น ๆ และถือเอาความต้องการของ บุคคลเหล่านั้นเป็นความต้องการขององค์การ
3. ทิศนะเชิงวิเคราะห์ (The analytic view) จะเน้นการรวบรวมปัญหาอย่างเป็นระบบ และแก้ปัญหาอย่างมีแบบแผน
4. ทิศนะเชิงวินิจฉัยวิเคราะห์ (The diagnostic view) กลุ่มนี้จะมองความต้องการจำเป็น ในลักษณะของความจำเป็นขั้นพื้นฐาน ซึ่งถ้าขาดหายไปหรือไม่ได้รับการตอบสนองแล้ว จะเกิด ความเสียหาย หรือเกิดอันตราย

โมโรนี (Moroney, อ้างถึงใน เสาวณีย์ พนิชโยวาท, 2535) ได้จำแนก ความต้องการ ออกเป็น 4 ลักษณะ คือ

1. Normative needs เป็นความต้องการที่ยึดมาตรฐานที่ชัดเจน เป็นตัว เปรียบเทียบ เช่น อัตราส่วนครูต่อนักเรียน
2. Perceived needs เป็นความต้องการตามการรับรู้ของบุคคล
3. Expressed needs เป็นภาวะของความต้องการ ที่แสดงให้เห็นโดยจำนวนผู้แสดง ความต้องการ หรืออยู่ในสถานะที่เป็นปัญหา
4. Relative needs ได้จากการพิจารณาการได้รับบริการ ในเขตพื้นที่ต่างกันเป็นการ พิจารณาในแง่ของความเท่ากันของการได้รับบริการ

การจำแนกประเภทของความต้องการ มีประโยชน์อย่างยิ่งในการพิจารณากระบวนการ ประเมินความต้องการ เพื่อหาวิธีการแก้ไขและดำเนินการแก้ไขจากสภาพที่เป็นจริง ไปสู่สภาพที่ ควรเป็น

8.8 การประเมินความต้องการและวิธีการศึกษาความต้องการ

คอฟแมน และอิงลิช (Kaufman and English, 1979) ได้ให้ความหมายของการประเมินความต้องการ

1. การประเมินความต้องการ เป็นกระบวนการหาความต้องการที่ขัสุด (หรือผลผลิต : out put, product, result)
2. การประเมินความต้องการ เป็นกระบวนการทดลอง สังเกตที่ความต้องการหาผลผลิต โดยมีเกณฑ์ที่ชี้ให้เห็นถึงการพัฒนา และเปรียบเทียบด้านหลักสูตร
3. การประเมินความต้องการ เป็นกระบวนการหาความเชื่อมั่นของจุดประสงค์เชิงพฤติกรรม ข้อทดสอบมาตรฐานและ/หรือข้อทดสอบอิงเกณฑ์ว่ามีความเหมาะสม
4. การประเมินความต้องการ เป็นเครื่องมือที่ชี้ให้เห็นถึงความต้องการระหว่างผลที่ได้กับผลที่ได้อีก โดยเรียงลำดับความต้องการสูงสุดและเลือกนำมาปฏิบัติให้สอดคล้องกับหลักสูตรและกระบวนการจัดการ

สุวิมล ว่องวานิช (2531) ได้เสนอแนวในการประเมินความต้องการ โดยมีขั้นตอนดังต่อไปนี้

1. พยายามกำหนดสิ่งที่มุ่งหวัง (What should be)
2. พยายามวัดสถานการณ์หรือสภาพที่เป็นจริงในปัจจุบัน (What is)
3. หาความแตกต่างระหว่างข้อมูลที่ได้จากข้อ 1 และข้อ 2
4. ศึกษาสาเหตุหรือเหตุผลที่ทำให้เกิดความแตกต่าง (ปัญหา) ในข้อ 3
5. จัดลำดับความสำคัญของปัญหา

คอฟแมน และ อิงลิช (Kaufman and English, 1979) ได้เสนอการวางแผนอย่างละเอียด ในการหาความต้องการประกอบด้วยขั้นตอนทั่ว ๆ ไป 14 ขั้นตอนดังนี้

1. วางแผนเพื่อที่จะทำแผน : กำหนดวิธีการ และจุดประสงค์ การเตรียมการซึ่งรวมไปถึงกำหนดเวลา แหล่งวิทยากร และบุคคลที่เกี่ยวข้อง
2. ที่มาของจุดหมาย : ขอร้องผู้เชี่ยวชาญ (ผู้ที่มีความรู้) ในการกำหนดผลผลิตทางการศึกษาว่าเป็นที่พอใจหรือไม่
3. ความสมบูรณ์ของจุดหมาย : หาความเชื่อมั่นโดยถามนักศึกษาและที่ไม่ใช่ นักศึกษา ว่า จุดหมายเหมาะสมหรือไม่

4. การจัดลำดับความสำคัญของจุดหมาย : ผู้ปกครองที่มีนักเรียน นักศึกษา ผู้เกี่ยวข้องกับโรงเรียน ให้ช่วยเรียงลำดับตำแหน่งของจุดหมาย
5. ติความจุดหมาย : ข้อความของจุดหมายต้องเป็นวัตถุประสงค์เชิงพฤติกรรมที่วัดได้
6. ความสมบูรณ์เชื่อมั่นของวัตถุประสงค์เชิงพฤติกรรม : การแปลงจุดมุ่งหมายเป็น วัตถุประสงค์เชิงพฤติกรรมต้องถูกต้องและเฉพาะเจาะจง
7. จัดลำดับของจุดหมายอีกครั้งหนึ่ง : พิจารณาจุดหมายจากผลการสุ่มอีกครั้งหนึ่ง ชั้นที่ 3 ส่วนชั้นที่ 3 จะทำอีกครั้งก็ได้ถ้าต้องการ
8. กำหนดข้อมูลนำเข้าไปในจุดหมาย : กำหนดจุดประสงค์ในอนาคตใช้เทคนิคเดลฟาย (The Delphi Technique) โดยการทำนายทิศทาง (การศึกษา) ในอนาคต เพื่อนำไปใช้ แยกแยะ ทำให้จุดหมายทางการศึกษาที่ได้มาจากจุดมุ่งหมายเชิงพฤติกรรมให้สมบูรณ์มากยิ่งขึ้น
9. จัดจุดหมายอีกครั้ง : โดยใช้งานวิจัยและการศึกษาวิธีการทำนายได้ เช่น เทคนิค เดลฟาย (The Delphi Technique)
10. เลือกเครื่องมือทดสอบหรือเทคนิควัดผลเพื่อใช้ในการประเมิน : เครื่องมือที่ใช้ ต้องระบุแน่ชัดถึงระดับความสามารถของนักเรียน บอกได้ว่าผลสัมฤทธิ์ของนักเรียนอยู่ในระดับ ที่ต้องการหรือไม่
11. เปรียบเทียบข้อมูล : นำข้อมูลที่รวบรวมเข้าตาราง แผนภูมิ กราฟ ฯลฯ คอฟแมนและอิงลิช (Kaufman and English) ซึ่งให้เห็นว่า การประเมินความต้องการเป็น กระบวนการเสนอให้เป็นช่องว่างที่ชัดเจน หรือความแตกต่างระหว่างเกณฑ์ 2 ชุด ข้อมูล สภาพ และผลที่ต้องการในอนาคต และข้อมูลที่เป็นอยู่ ในการเสนอข้อมูลนั้น ข้อมูลที่มีรายละเอียดมาก ที่สุดจะถูกแบ่งจัดกลุ่มเพื่อพิจารณาตัดสินใจในขั้นสุดท้าย
12. เขียนข้อความของความต้องการ
13. จัดลำดับข้อความสำคัญของจุดหมาย : โดยใช้ระดับความแตกต่างระหว่าง ผลสัมฤทธิ์ของนักเรียนที่ต้องการกับที่เป็นจริง
14. เขียนข้อความเป็นความต้องการ : ซึ่งเป็นขั้นสิ้นสุดของการประเมินความ ต้องการ

การศึกษาหาความต้องการนั้น สามารถศึกษาจากสภาพการณ์ที่ไม่สอดคล้อง ดัง กล่าวข้างต้น อันเป็นสิ่งที่นำมาซึ่งปัญหาที่เกิดขึ้นและจะต้องหาทางแก้ไข เพื่อให้เกิดเปลี่ยนแปลงใน ทางที่ดีขึ้น โดยใช้วิธีการประเมินความต้องการ (Need assessment) คอฟแมน และ อิงลิช

(Kaufman and English, 1979) ให้ทัศนะว่า การประเมินความต้องการเป็นกระบวนการประเมินช่องว่าง (Gap) ระหว่างผลผลิตที่เป็นอยู่ในสภาพปัจจุบันกับผลผลิตที่เราต้องการ และจัดช่องว่างตามลำดับความสำคัญ เลือกเอาสิ่งที่มีความสำคัญไปปฏิบัติเพื่อแก้ปัญหา หรือสนองความต้องการเหล่านั้น

สำหรับการหาความต้องการที่ผู้วิจัยนำมาเป็นหลักการ เพื่อศึกษาถึงความต้องการนิเทศของครูผู้สอนระดับมัธยมศึกษาในการวิจัยครั้งนี้ จะใช้วิธีการศึกษาจากสภาพการณ์ของความไม่สอดคล้อง หรือสภาพการณ์ที่อยู่ระหว่างสิ่งที่ปฏิบัติหรือเข้าใจกันอยู่ในสภาพปัจจุบันกับสิ่งที่ เป็นจุดประสงค์ที่ควรจะต้องเป็นตามหลักการที่ตั้งไว้ ถ้าสิ่งใดครูผู้สอนระดับมัธยมศึกษาขาดความรู้ความเข้าใจ แสดงว่าสิ่งนั้นเป็นความต้องการ (Need) ของครูผู้สอนระดับมัธยมศึกษาที่ต้องการจะได้รับความรู้ความเข้าใจสิ่งนั้นนั่นคือ ศึกษานิเทศก์ ซึ่งเป็นผู้ทำหน้าที่ในการนิเทศ จะได้ทำหน้าที่ตรงกับความต้องการของผู้รับบริการนิเทศอย่างแท้จริง

งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

1. งานวิจัยภายในประเทศ

พัชรี ศิลปไชย (2524) ทำการวิจัยเรื่อง ความต้องการทางด้านการนิเทศของครูพลศึกษาโรงเรียนรัฐบาลระดับมัธยมศึกษา โดยส่งแบบสอบถามไปยังหัวหน้าหมวดพลศึกษามัธยมและครูพลศึกษาโรงเรียนรัฐบาลระดับมัธยมศึกษา จำนวน 284 คน ผลการวิจัยพบว่า ครูพลศึกษามีความต้องการทางด้านการนิเทศในด้านต่าง ๆ ดังนี้

1. ด้านคุณสมบัติของพลศึกษานิเทศก์ ได้แก่ ต้องการให้พลศึกษานิเทศก์มีความรับผิดชอบในหน้าที่ดี มีมนุษยสัมพันธ์ดี เป็นกันเองเข้ากับผู้อื่นได้ดี มีความซื่อสัตย์ในอาชีพของตน มีความเชื่อมั่นในตนเอง มีความเป็นประชาธิปไตย มีความเป็นผู้นำ และสามารถแก้ปัญหาเฉพาะหน้าได้ดี

2. ด้านการเรียนการสอน ได้แก่ ต้องการให้พลศึกษานิเทศก์จัดให้มีการอบรมแลกเปลี่ยนความรู้ ความคิดเห็น ตลอดจนเทคนิควิธีสอนพลศึกษาระหว่างครูพลศึกษาในเขตการศึกษาเดียวกัน ช่วยจัดหา หรือแนะนำตำรา หรือคู่มือเอกสารที่เกี่ยวข้องกับการเรียนการสอนพลศึกษา

3. ด้านอาคารสถานที่และอุปกรณ์ ได้แก่ ต้องการให้พลศึกษานิเทศก์ช่วยจัดหา อุปกรณ์ที่โรงเรียนขาดแคลน จัดหาโสตทัศนูปกรณ์ประกอบการสอน ร่วมมือกับทางโรงเรียนในการหารายได้พิเศษ เพื่อซื้ออุปกรณ์หรือสร้างสนามฝึกพลศึกษา และช่วยแนะนำในการผลิต อุปกรณ์ทางพลศึกษาขึ้นใช้เอง

4. ด้านการประเมินผล ได้แก่ ต้องการให้พลศึกษานิเทศก์จัดประชุม สัมมนาเพื่อเผยแพร่ความรู้ในด้านการวัดและประเมินผลพลศึกษา ภายในเขตการศึกษาเดียวกันช่วยวิเคราะห์ ปัญหาหลักสูตร และการเรียนการสอนพลศึกษา และช่วยสร้างแบบทดสอบมาตรฐาน เพื่อวัดผลวิชาพลศึกษา

5. ด้านกิจกรรมเสริมหลักสูตร ได้แก่ ต้องการให้พลศึกษานิเทศก์ช่วยสนับสนุนส่งเสริม ยกระดับมาตรฐานทางกีฬาของโรงเรียน และส่งเสริมการแข่งขันกีฬาภายในและภายนอก โรงเรียน ให้คำแนะนำในการจัดกิจกรรมการแข่งขันกีฬาภายในโรงเรียน และช่วยประสานงาน ระหว่างฝ่ายบริหารกับสายวิชาพลศึกษา เพื่อสนับสนุนและให้งบประมาณในการจัดกิจกรรมเสริมหลักสูตรทางด้านพลศึกษาอย่างเพียงพอ

6. ด้านอื่น ๆ ชนิดของการนิเทศที่ครูพลศึกษาต้องการ ได้แก่ การนิเทศแบบเยี่ยมเยียน (โดยพลศึกษานิเทศก์...เอง) แบบสาริต และแบบประชุมใหญ่

การเปรียบเทียบความคิดเห็นของหัวหน้าหมวดพลศึกษามัช กับครูพลศึกษาเกี่ยวกับความต้องการนิเทศด้านต่าง ๆ ทั้ง 6 ด้าน ปรากฏว่า ส่วนใหญ่ไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ .05

จากการวิเคราะห์ความแปรปรวน ปรากฏว่า ความคิดเห็นของครูพลศึกษาแต่ละเขตการศึกษาทั้ง 12 เขต เกี่ยวกับความต้องการด้านการนิเทศ ส่วนใหญ่ไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ .05

สุรพล ศรีพลประพันธ์ (2525) ได้วิจัยเรื่อง ปัญหาการจัดและดำเนินการ โปรแกรมพลศึกษาในโรงเรียนมัธยมศึกษา ในเขตการศึกษา 10 โดยส่งแบบสอบถามไปยังครูพลศึกษา จำนวน 216 คน ผลการวิจัยพบว่า โรงเรียนมัธยมศึกษาในเขตการศึกษา 10 มีการจัดโปรแกรมพลศึกษาดังนี้ คือ การสอนพลศึกษาในโรงเรียน การแข่งขันกีฬาภายในโรงเรียน การแข่งขันกีฬาระหว่างโรงเรียน และการจัดกิจกรรมเพื่อนันทนาการ ส่วนกิจกรรมพิเศษสำหรับนักเรียนที่ฝึกปดตินั้น ไม่มีการจัด วัดอุปประสงค์ในการจัดโปรแกรมพลศึกษา เพื่อให้ นักเรียนมีความรู้ความเข้าใจและทัศนคติที่ดีต่อวิชาพลศึกษาให้เกิดพัฒนาการทางด้านร่างกาย จิตใจ อารมณ์ และสังคมและเพื่อสร้างคุณธรรมด้านต่าง ๆ เช่น ความมีระเบียบวินัย นำใจนักกีฬา การเสียสละ ความสามัคคี โรงเรียนส่วนใหญ่จัดสอนวิชาบังคับตามหลักสูตร พุทธศักราช 2521 กิจกรรมที่จัด

แข่งขันและเพื่อนันทนาการ ได้แก่ กิจกรรมวอลเลย์บอล ฟุตบอล เซปักคตะกร้อและบาสเกตบอล ปัญหาการจัดและดำเนินการโปรแกรมพลศึกษา พบว่า จำนวนครูพลศึกษา งบประมาณวัสดุ ทัศนูปกรณ์ และอุปกรณ์พลศึกษามีไม่เพียงพอ ขาดสถานที่ทำความสะอาดร่างกาย สถานที่ฝึกกิจกรรมในร่ม และห้องเปลี่ยนเครื่องแต่งกาย ขาดหนังสือและเอกสารทางด้านพลศึกษา ที่ใช้ประกอบการเรียนการสอน ครูพลศึกษาไม่ได้รับการนิเทศการสอน และมีงานพิเศษมากเกินไป

ในด้านความคิดเห็นของครูพลศึกษา ในโรงเรียนรัฐบาลกับครูพลศึกษาในโรงเรียนราษฎร์ เกี่ยวกับปัญหาการจัดและดำเนินการโปรแกรมพลศึกษาในโรงเรียน ไม่มีความแตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ .05

สุภทีนี้ มหิตชินุรินทร์ (2525) ได้วิจัยเรื่อง ปัญหาการนิเทศและการเรียนการสอนวิชาพลศึกษา ใน 4 จังหวัดชายแดนภาคใต้ โดยส่งแบบสอบถามไปยังผู้บริหารโรงเรียน ครูพลศึกษา และพลศึกษานิเทศก์ รวมทั้งสิ้น 162 คน ผลการวิจัยพบว่า ปัญหาการนิเทศและการเรียนการสอนวิชาพลศึกษาใน 4 จังหวัดชายแดนภาคใต้ที่เป็นปัญหามาก ได้แก่ จำนวนศึกษานิเทศก์มีน้อย ศึกษานิเทศก์ไม่ค่อยมีเวลาดำเนินนิเทศ ครูพลศึกษามีไม่เพียงพอกับความต้องการของสถานศึกษา จำนวนชั่วโมงการสอนของครูพลศึกษามีมากเกินไป นักเรียนไม่มีตำราอ่านประกอบการเรียนวิชาพลศึกษา และไม่มีห้องเปลี่ยนเครื่องแต่งตัวโดยเฉพาะ ขาดหนังสือองค์ความรู้ใหม่ ๆ ของกีฬาบางประเภท ขาดหนังสือ เอกสารและวารสารทางพลศึกษา ขาดหนังสือเกี่ยวกับเทคนิคการสอนวิชาพลศึกษา การปรับปรุงอาคารสถานที่ ที่ใช้สอนวิชาพลศึกษายังไม่เหมาะสม การจัดเตรียมอาคารสถานที่ต่าง ๆ ในการเรียนการสอนวิชาพลศึกษายังไม่เหมาะสม โรงเรียนขาดงบประมาณในการจัดซื้ออุปกรณ์กีฬาและวัสดุสิ้นเปลืองทางการกีฬา สถานที่เรียนในร่มมีไม่เพียงพอ หนังสืออ่านประกอบการเรียนการสอนวิชาพลศึกษามีไม่เพียงพอ อุปกรณ์พลศึกษาไม่สอดคล้องกับจำนวนนักเรียน และขาดการวางแผนการสอนร่วมกันระหว่างครูพลศึกษากับพลศึกษานิเทศก์

เกษร มงคล (2528) ได้ทำการวิจัยเรื่อง การศึกษาสภาพการนิเทศการศึกษากายในโรงเรียนมัธยมศึกษา กรมสามัญศึกษา เขตการศึกษา 12 โดยส่งแบบสอบถามไปให้ผู้บริหารและครูในกลุ่มทดลองและนอกกลุ่มทดลองของโครงการพัฒนาการนิเทศงานวิชาการภายในโรงเรียนมัธยมศึกษา กรมสามัญศึกษา เขตการศึกษา 12 จำนวน 1,007 คน (ในกลุ่มทดลอง 362 คน นอกกลุ่มทดลอง 645 คน) ผลการวิจัยพบว่า สภาพการนิเทศ การศึกษากายในโรงเรียนมัธยมศึกษาที่อยู่ในกลุ่มทดลอง และนอกกลุ่มทดลองของโครงการพัฒนาการนิเทศงานวิชาการภายในโรงเรียนมัธยมศึกษา กรมสามัญศึกษา เขตการศึกษา 12 มีการปฏิบัติดังนี้

1. โรงเรียนทั้ง 2 กลุ่ม มีนโยบายการนิเทศการศึกษาที่กำหนดโดยผู้บริหาร ผู้ช่วยผู้บริหาร และหัวหน้าหมวดวิชา และได้แจ้งให้คณะครูทราบทั่วกัน
2. โรงเรียนในกลุ่มทดลองมีการตั้งคณะกรรมการนิเทศการศึกษา ส่วนโรงเรียนนอกกลุ่มทดลอง ไม่มีการตั้งคณะกรรมการดังกล่าว
3. โรงเรียนในกลุ่มทดลอง มีการสำรวจความต้องการทางการนิเทศการศึกษา ส่วนโรงเรียนนอกกลุ่มทดลอง ไม่มีการสำรวจ
4. โรงเรียนในกลุ่มทดลองมีการวางแผนการนิเทศการศึกษา โดยคณะกรรมการการนิเทศการศึกษาของโรงเรียน แล้วชี้แจงให้คณะครูได้ทราบ ส่วนโรงเรียนนอกกลุ่มทดลองไม่มีการวางแผน
5. โรงเรียนในกลุ่มทดลอง มีการให้ความรู้แก่ผู้ปฏิบัติงาน โดยการประชุมในหมวดวิชาและส่งครูไปรับการอบรม ครู-อาจารย์ในโรงเรียนขนาดใหญ่ และขนาดกลางเคยมีความรู้เรื่องการนิเทศมาก่อน ส่วนโรงเรียนนอกกลุ่มทดลอง มีการให้ความรู้แก่ผู้ปฏิบัติงานโดยการส่งครูไปรับการอบรม และครู-อาจารย์ส่วนมากมีความรู้เรื่องการนิเทศ มาก่อนแล้วเช่นกัน
6. โรงเรียนทั้ง 2 กลุ่ม ดำเนินการปฏิบัติงานนิเทศการศึกษา เพื่อปรับปรุงการเรียนการสอน โรงเรียนในกลุ่มทดลองได้รับการนิเทศจากครู-อาจารย์ที่มีความสามารถ ส่วนโรงเรียนนอกกลุ่มทดลอง ได้รับจากหัวหน้าหมวดวิชา และครู-อาจารย์ที่มีความสามารถ
7. โรงเรียนทั้ง 2 กลุ่ม ผู้นิเทศได้รับการสนับสนุน เสริมกำลังใจจากผู้บริหารและได้รับความชื่นชมจากครู-อาจารย์ โรงเรียนในกลุ่มทดลอง มีการสนับสนุนด้านให้คำปรึกษาและด้านวัสดุอุปกรณ์ ส่วนโรงเรียนนอกกลุ่มทดลองมีการสนับสนุนด้านวัสดุอุปกรณ์
8. โรงเรียนทั้ง 2 กลุ่ม มีการติดตามและประเมินผลการนิเทศโดยใช้วิธีการสังเกตโรงเรียนในกลุ่มทดลอง ผู้ติดตามผลงานคือ หัวหน้าหมวดวิชาและผู้เกี่ยวข้อง มีการเสนอผลการปฏิบัติงานในที่ประชุมและเก็บผลการประเมินเป็นข้อสรุปไว้ใช้ประโยชน์ ส่วนโรงเรียนนอกกลุ่มทดลอง ผู้ติดตามผลคือหัวหน้าหมวดวิชา แต่ไม่มีการเสนอผลการปฏิบัติงาน แต่มีการเก็บผลการประเมินเป็นข้อสรุปไว้ใช้ประโยชน์ต่อไป
9. โรงเรียนทั้ง 2 กลุ่ม มีการปรับปรุงการดำเนินงาน ในส่วนที่เป็นปัญหาโดยใช้วิธีประชุม สัมมนา

การจัดโครงการเกี่ยวกับการนิเทศการศึกษาในภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2528 พบว่าโรงเรียนทั้ง 2 กลุ่มส่วนมากจัดเป็นโครงการระยะสั้น การดำเนินงานตามโครงการประสบปัญหาการปฏิบัติงานไม่ทันตามกำหนดเวลา ด้วยสาเหตุที่มีเวลาน้อย ส่วนโครงการที่สำเร็จลงนั้นได้ผล

ดังจุดประสงค์ บังคับในการดำเนินงานเรียงตามลำดับความสำคัญ คือ ด้านบุคลากร ด้านงบประมาณ ด้านการจัดการ และด้านวัสดุอุปกรณ์

เมื่อเปรียบเทียบสภาพการนิเทศการศึกษาภายในโรงเรียนมัธยมศึกษา ที่อยู่ในกลุ่มทดลองและนอกกลุ่มทดลองของ โครงการพัฒนาการนิเทศงานวิชาการ ภายในโรงเรียนมัธยมศึกษา กรมสามัญศึกษา เขตการศึกษา 12 พบว่า

1. สภาพการปฏิบัติงานที่ตรงกัน ได้แก่ การกำหนดนโยบายการนิเทศการศึกษากার ให้ความรู้แก่ผู้ปฏิบัติงาน การดำเนินงาน การสนับสนุน เสริมกำลังใจ การติดตามประเมินผล และการปรับปรุงแก้ไขการดำเนินงาน

2. สภาพการปฏิบัติงานที่แตกต่างกัน ได้แก่ การตั้งคณะกรรมการการนิเทศ การสำรวจความต้องการ และการวางแผนการนิเทศการศึกษา ซึ่งได้จัดทำขึ้นอย่างเป็นทางการในโรงเรียนกลุ่มทดลอง แต่ไม่มีการปฏิบัติในโรงเรียนนอกกลุ่มทดลอง

ยวดี วิวัฒน์ประที (2528) ทำการวิจัยเรื่อง การเปรียบเทียบบทบาทที่คาดหวังกับบทบาทที่ปฏิบัติจริงของศึกษานิเทศก์ กรมพลศึกษา ตามการรับรู้ของครูพลศึกษา โดยส่งแบบสอบถามไปยังครูพลศึกษาโรงเรียนมัธยมศึกษาในเขตกรุงเทพมหานคร ผลการวิจัยพบว่าครูพลศึกษามีความคาดหวังเกี่ยวกับบทบาทในการปฏิบัติงานของศึกษานิเทศก์กรมพลศึกษาในด้านต่าง ๆ ดังนี้

1. ด้านการเรียนการสอน ความคาดหวังที่อยู่ในระดับมาก ได้แก่ ให้ความรู้แก่ครูพลศึกษาเกี่ยวกับกฎ กติกาที่เปลี่ยนแปลง แนะนำวิธีการสอนแปลก ๆ ใหม่ ๆ อยู่เสมอให้ความร่วมมือประสานงานกับครูพลศึกษาในการทดลองสอนและประเมินผลการสอน

2. ด้านการวัดและประเมินผลทางพลศึกษา ความคาดหวังที่อยู่ในระดับมาก ได้แก่ จัดประชุมสัมมนา เพื่อเผยแพร่ความรู้ด้านการวัดและประเมินผลทางพลศึกษาช่วยจัดทำข้อทดสอบมาตรฐานวิชาพลศึกษา

3. ด้านอาคารสถานที่และวัสดุอุปกรณ์ ความคาดหวังที่อยู่ในระดับมาก ได้แก่ ให้บริการจัดประชุม อบรม สัมมนา เพื่อเผยแพร่ความรู้ทางด้านวัสดุอุปกรณ์ทางพลศึกษา ให้คำแนะนำในการป้องกันอุบัติเหตุจากสภาพอุปกรณ์และสถานที่ในการเรียนการสอน และการฝึกซ้อมกีฬา

4. ด้านกิจกรรมเสริมหลักสูตร ความคาดหวังที่อยู่ในระดับมาก ได้แก่ ให้คำแนะนำในการจัดกิจกรรมการแข่งขันกีฬาภายในโรงเรียน กีฬาระหว่างโรงเรียน และกิจกรรมอื่น ๆ

5. ด้านบริการชุมชน ความคาดหวังที่อยู่ในระดับมาก ได้แก่ ร่วมมือกับสถาบัน โรงเรียนระดับต่าง ๆ และชุมชนในการดำเนินการจัดการแข่งขันกีฬา กิจกรรมนันทนาการหรือ กิจกรรมเยาวชนตามความเหมาะสม

6. คุณลักษณะของศึกษานิเทศก์ กรมพลศึกษา ความคาดหวังที่อยู่ในระดับมาก ได้แก่ มีความเชื่อมั่นในตนเอง มีลักษณะเป็นผู้นำ มีมนุษยสัมพันธ์กับผู้อื่น มีความรู้ทางด้านวิชาการ

7. ด้านความต้องการอื่น ๆ ครูพลศึกษาต้องการการนิเทศทางด้าน การเรียนการสอน มากที่สุดและมีความคาดหวังเกี่ยวกับลักษณะของการนิเทศซึ่งอยู่ในระดับมาก ได้แก่ การสาธิต การนิเทศที่ศึกษานิเทศก์กรมพลศึกษามาเองโดยบอกให้ทราบล่วงหน้า การมาเยี่ยมโรงเรียน โดย ครูพลศึกษาหรือทางโรงเรียนขอร้องไป

ส่วนบทบาทที่ปฏิบัติจริงของศึกษานิเทศก์กรมพลศึกษา ครูพลศึกษามีความเห็นว่า ทุกด้านมีการปฏิบัติอยู่ในระดับน้อย นอกจากคุณลักษณะที่เป็นจริงซึ่งจัดอยู่ในระดับมาก ได้แก่ มีมนุษยสัมพันธ์กับผู้อื่น มีลักษณะเป็นผู้นำ มีเหตุผล และยอมรับฟังความคิดเห็นของผู้อื่น มีความเชื่อมั่นในตนเอง มีอารมณ์มั่นคงหนักแน่น

เมื่อเปรียบเทียบบทบาทที่คาดหวัง กับบทบาทที่ปฏิบัติจริง ของศึกษานิเทศก์กรมพลศึกษาตามการรับรู้ของครูพลศึกษา ปรากฏว่า ทุกข้อในแต่ละด้านมีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ .05

ดิจิต อมาตยคง (2530) ได้ทำการวิจัยเรื่อง ความคิดเห็นของผู้บริหารและครูพลศึกษาเกี่ยวกับความต้องการการนิเทศวิชาพลศึกษา ในโรงเรียนมัธยมศึกษาเอกชนกรุงเทพมหานคร โดยส่งแบบสอบถามไปยังผู้บริหาร และครูพลศึกษาในโรงเรียนมัธยมศึกษาเอกชน กรุงเทพมหานคร จำนวน 358 ชุด ผลการวิจัยพบว่า ความคิดเห็นของผู้บริหารและครูพลศึกษาเกี่ยวกับความต้องการการนิเทศในด้านต่าง ๆ มีดังนี้

1. ด้านคุณสมบัติของพลศึกษานิเทศก์ ผู้บริหารต้องการอยู่ในระดับมากที่สุด ได้แก่ มีความรับผิดชอบหน้าที่ ตรงต่อเวลา และมีความศรัทธาในวิชาชีพของคน ส่วนครูพลศึกษา ต้องการอยู่ในระดับมากได้แก่ มีความศรัทธาในวิชาชีพของคน มีความซื่อสัตย์ สุจริต และ ยุติธรรมมีความเชื่อมั่นในตนเอง มีเหตุผล ยอมรับฟังความคิดเห็นของผู้อื่น และมีความรู้เข้าใจเกี่ยวกับนักเรียนเป็นอย่างดี

จากการพิจารณาคะแนนเฉลี่ยรวมพบว่า ผู้บริหารและครูพลศึกษา ต้องการพลศึกษานิเทศก์ที่มีคุณสมบัติอยู่ในระดับมาก

เมื่อเปรียบเทียบความคิดเห็นระหว่างผู้บริหารกับครูพลศึกษา โดยส่วนรวมไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญ ที่ระดับ .05 ยกเว้นเรื่องความรับผิดชอบต่อน้ำที่และตรงต่อเวลา

2. ด้านการเรียนการสอน ผู้บริหารต้องการอยู่ในระดับมาก ได้แก่ ต้องการให้พลศึกษานิเทศก์ช่วยแนะนำครูพลศึกษา เกี่ยวกับวิธีสอนแบบต่าง ๆ เพื่อให้สามารถนำไปใช้ได้เหมาะสมกับเนื้อหา และสภาพห้องเรียน ต้องการให้พลศึกษานิเทศก์ช่วยแนะนำวิธีสอนวิชาพลศึกษาให้สัมพันธ์กับวิชาอื่น ๆ ด้วย ต้องการให้พลศึกษานิเทศก์ช่วยสาธิตเทคนิควิธีสอนและการใช้อุปกรณ์ทางพลศึกษา และต้องการให้พลศึกษานิเทศก์ช่วยสร้างนโยบายและกระตุ้นให้ครูพลศึกษาร่วมกันปรับปรุงวิธีสอนและปฏิบัติตามหลักสูตรวิชาพลศึกษา ส่วนครูพลศึกษาต้องการอยู่ในระดับมาก ได้แก่ ต้องการให้พลศึกษานิเทศก์จัดให้มีการรวบรวมแลกเปลี่ยนความรู้ความคิดเห็น ตลอดจนเทคนิควิธีสอนพลศึกษา ต้องการให้พลศึกษานิเทศก์ช่วยสร้างนโยบายและกระตุ้นให้ครูพลศึกษาร่วมกันปรับปรุงวิธีสอน และปฏิบัติตามหลักสูตรวิชาพลศึกษา ต้องการให้พลศึกษานิเทศก์ช่วยแนะนำครูพลศึกษา เกี่ยวกับวิธีสอนแบบต่าง ๆ เพื่อให้สามารถนำไปใช้ได้เหมาะสมกับเนื้อหา และสภาพห้องเรียน และต้องการให้พลศึกษานิเทศก์ช่วยแนะนำเกี่ยวกับการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนวิชาพลศึกษา

จากการพิจารณาคะแนนเฉลี่ยรวมพบว่า ผู้บริหารและครูพลศึกษาต้องการการนิเทศด้านการเรียนการสอนอยู่ในระดับมาก

เมื่อเปรียบเทียบความคิดเห็นระหว่างผู้บริหารกับครูพลศึกษาโดยส่วนรวม ไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ .05 ยกเว้นเรื่อง ต้องการให้พลศึกษานิเทศก์ช่วยแนะนำครูพลศึกษา เกี่ยวกับวิธีสอนแบบต่าง ๆ เพื่อให้สามารถนำไปใช้ได้เหมาะสมกับเนื้อหา และสภาพห้องเรียน ต้องการให้พลศึกษานิเทศก์ช่วยจัดประชุม หรืออภิปรายภายหลังการสังเกตการสอน ต้องการให้พลศึกษานิเทศก์อบรมทักษะกีฬาบางอย่างให้กับครูพลศึกษา ต้องการให้พลศึกษานิเทศก์จัดให้มีการรวบรวมแลกเปลี่ยนความรู้ความคิดเห็น ตลอดจนเทคนิควิธีสอนพลศึกษา

3. ด้านอาคารสถานที่และอุปกรณ์ ผู้บริหารต้องการอยู่ในระดับมาก ได้แก่ ต้องการให้พลศึกษานิเทศก์ช่วยแนะนำครูพลศึกษาให้รู้จักคิดแปลงอุปกรณ์การสอนที่ไม่ใช้แล้วให้ใช้ประโยชน์ได้อีก ต้องการให้พลศึกษานิเทศก์แนะนำวิธีผลิตอุปกรณ์ทางพลศึกษาขึ้นใช้เอง ต้องการให้พลศึกษานิเทศก์แนะนำในด้านป้องกันอุบัติเหตุ จากสภาพอุปกรณ์และสถานที่ในการเรียนการสอนและการฝึกซ้อมกีฬา ต้องการให้พลศึกษานิเทศก์ช่วยแนะนำและสนับสนุนให้ครูใช้วัสดุอุปกรณ์และต้องการให้พลศึกษานิเทศก์แนะนำเกี่ยวกับการเลือกใช้อุปกรณ์ให้เหมาะสมกับบทเรียน ส่วนครูพลศึกษาต้องการอยู่ในระดับมาก ได้แก่ ต้องการให้พลศึกษานิเทศก์แนะนำวิธีผลิตอุปกรณ์ทางพลศึกษาขึ้นใช้เอง ต้องการให้พลศึกษานิเทศก์ช่วยแนะนำครูพลศึกษาให้รู้

จัดคัดแปลงอุปกรณ์การสอนที่ไม่ใช้แล้วให้ใช้ประโยชน์ได้อีก ต้องการให้พลศึกษานิเทศก์ช่วยแนะนำและสนับสนุนให้ครูใช้วัสดุอุปกรณ์

จากการพิจารณาคะแนนเฉลี่ยรวมพบว่า ผู้บริหารและครูพลศึกษาต้องการการนิเทศด้านอาคารสถานที่และอุปกรณ์อยู่ในระดับมาก

เมื่อเปรียบเทียบความคิดเห็นระหว่างผู้บริหารกับครูพลศึกษาโดยส่วนรวมไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ .05 ยกเว้นเรื่อง ต้องการให้พลศึกษานิเทศก์ช่วยแนะนำครูพลศึกษาให้รู้จักคัดแปลงอุปกรณ์การสอนที่ไม่ใช้แล้วให้ใช้ประโยชน์ได้อีก

4. ด้านกิจกรรมเสริมหลักสูตร ผู้บริหารต้องการอยู่ในระดับมากได้แก่ ต้องการให้พลศึกษานิเทศก์ได้ส่งเสริมและช่วยครูพลศึกษาในการจัดนิทรรศการแสดงผลงานทางวิชาการและเผยแพร่ความรู้ทางพลศึกษา ต้องการให้พลศึกษานิเทศก์ช่วยแนะนำการจัดกิจกรรมพิเศษอื่น ๆ เช่น การสาธิตทางพลศึกษา นิทรรศการทางการกีฬาและต้องการให้พลศึกษานิเทศก์ช่วยครูพลศึกษาช่วยจัดกิจกรรมเสริมหลักสูตรให้เป็นประโยชน์ต่อการเรียนการสอนวิชาพลศึกษา ส่วนครูพลศึกษาต้องการให้พลศึกษานิเทศก์ช่วยประสานงานระหว่างฝ่ายบริหารกับสายวิชาพลศึกษาเพื่อสนับสนุนและให้งบประมาณในการจัดกิจกรรมเสริมหลักสูตร ทางด้านพลศึกษาอย่างเพียงพอ ต้องการให้พลศึกษานิเทศก์ช่วยแนะนำการจัดกิจกรรมพิเศษอื่น ๆ เช่น การสาธิตทางพลศึกษา นิทรรศการทางการกีฬา ต้องการให้พลศึกษานิเทศก์ช่วยสนับสนุนส่งเสริม ยกระดับมาตรฐานทางการกีฬาของโรงเรียนและส่งเสริมการแข่งขันกีฬาภายใน และระหว่างโรงเรียน

จากการพิจารณาคะแนนเฉลี่ยรวมพบว่า ผู้บริหารและครูพลศึกษาต้องการการนิเทศด้านกิจกรรมเสริมหลักสูตรอยู่ในระดับมาก

เมื่อเปรียบเทียบความคิดเห็นระหว่างผู้บริหารและครูพลศึกษาโดยส่วนรวมไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญ ระดับ .05 ยกเว้นเรื่อง ต้องการให้พลศึกษานิเทศก์ช่วยประสานงานระหว่างฝ่ายบริหารกับสายวิชาพลศึกษาเพื่อสนับสนุนและให้งบประมาณในการจัดกิจกรรมเสริมหลักสูตรทางด้านพลศึกษาอย่างเพียงพอ และต้องการให้พลศึกษานิเทศก์ช่วยแนะนำเกี่ยวกับการจัดการศึกษานอกสถานที่และการอยู่ค่ายพักแรม

จินตนา จันทร์แย้ม (2532) ได้ทำการวิจัยเรื่อง การศึกษาการปฏิบัติงานนิเทศการศึกษาของหัวหน้าหมวดวิชาในโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดกรมสามัญศึกษา เขตการศึกษา 6 โดยส่งแบบสอบถามไปยังหัวหน้าหมวดวิชา จำนวน 270 คน ผลการวิจัยพบว่า หัวหน้าหมวดวิชาส่วนใหญ่ ปฏิบัติงานนิเทศการศึกษาในด้านต่าง ๆ ดังนี้ การประชุมเพื่อวางแผนการจัดการเรียนการสอน ส่วนใหญ่จัดเพื่อเตรียมสื่ออุปกรณ์การสอนโดยจัดซื้อ จัดหาอุปกรณ์การสอนที่จำเป็น

การใช้และการปรับปรุงหลักสูตรในระดับชั้นเรียน ส่วนใหญ่สร้างความเข้าใจเกี่ยวกับจุดหมาย หลักการโครงสร้างของหลักสูตร โดยจัดหาเอกสารหลักสูตรให้ครูศึกษาด้วยตนเอง การวิเคราะห์ ปัญหาเพื่อหลักสูตรให้ครูศึกษาด้วยตนเอง การวิเคราะห์ปัญหาเพื่อจัดทำโครงการนิเทศส่วนใหญ่ ให้ครูทุกคน มีส่วนร่วมในการเสนอปัญหาภายในหมวดวิชา การจัดกิจกรรมการนิเทศภายใน หมวดวิชา ส่วนใหญ่ส่งเสริมให้ครูเข้ารับการอบรม หรือฟังการบรรยายด้านวิชาการ การติดตามผลการปฏิบัติงาน โดยใช้วิธีการสังเกต ซักถาม สัมภาษณ์เป็นส่วนตัว การบริการ อำนวยความสะดวก ในการดำเนินงานตามโครงการนิเทศ ส่วนใหญ่ให้ครูมีส่วนร่วมแสดงความคิดเห็นในการปรับปรุงงานอย่างเต็มที่ การส่งเสริมให้ครูได้รับการพัฒนา ส่วนใหญ่ส่งเสริมให้ ครูเข้ารับฟังการบรรยาย อบรม สัมมนา การประสานความร่วมมือด้านวิชาการ ส่วนใหญ่มอบ หมายให้ครู ู้หน้าที่อย่างชัดเจน การประชุมอภิปรายผล การปฏิบัติงานตาม โครงการนิเทศ ส่วน ใหญ่เปิดโอกาสให้ครูแสดงความคิดเห็นและข้อเสนอแนะต่าง ๆ อย่างเสรี ที่พบจากการปฏิบัติ งานการนิเทศการศึกษาส่วนใหญ่ ได้แก่ ปัญหาที่เกิดจากความไม่พร้อมของบุคลากร วัสดุ อุปกรณ์ งบประมาณที่มีไม่เพียงพอ และไม่มีเวลาเนื่องจากมีงานในหน้าที่ที่ต้องปฏิบัติมาก

มาลี อาสาเสนีย์ (2532) ได้ทำวิจัยเรื่อง การศึกษาความต้องการการนิเทศงานวิชาการ ภายในโรงเรียนของผู้บริหาร และครูโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการ ประถมศึกษาแห่งชาติ เขตการศึกษา 1 โดยส่งแบบสอบถามไปยังผู้บริหารและครู จำนวน 659 คน ผลการวิจัยพบว่า ผู้บริหารส่วนใหญ่มีความต้องการการนิเทศงานวิชาการอยู่ในระดับปาน กลางในด้านหลักสูตรและการนำหลักสูตรไปใช้ ด้านการส่งเสริมการเรียนการสอน ด้านการวัดผล และประเมินผลการเรียนการสอน ด้านห้องสมุด ด้านการวางแผนและกำหนดวิธีดำเนินงานและ ด้านการประชุมอบรมทางวิชาการ มีความต้องการรับการนิเทศงานวิชาการ อยู่ในระดับน้อย ใน ด้านการเรียนการสอนและด้านวัสดุหลักสูตรและเอกสารประกอบหลักสูตร ครูผู้สอนส่วนใหญ่ มี ความต้องการรับการนิเทศงานวิชาการอยู่ในระดับปานกลาง ในด้านหลักสูตรและการนำหลักสูตร ไปใช้ ด้านการเรียนการสอนด้านการส่งเสริมการเรียนการสอน ด้านการวัดผลและประเมินผลการ เรียนการสอน ด้านห้องสมุด ด้านการวางแผนและกำหนดวิธีดำเนินงาน และด้านการประชุมอบรม ทางวิชาการมีความต้องการรับการนิเทศงานวิชาการ อยู่ในระดับน้อย ในด้านวัสดุหลักสูตรและ เอกสารประกอบหลักสูตร

เสาวภา โยทาน (2532) ได้ทำวิจัยเรื่อง ความต้องการเสริมสมรรถภาพการนิเทศวิชา พลศึกษาของศึกษานิเทศก์ สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ

เขตการศึกษา 12 โดยส่งแบบสอบถามไปยังศึกษานิเทศก์ สำนักงานการประถมศึกษาอำเภอ/กิ่งอำเภอ ที่ปฏิบัติงานในเขตการศึกษา 12 จำนวน 173 คน ผลการวิจัยพบว่า

1. ความต้องการเสริมสมรรถภาพการนิเทศวิชาพลศึกษา ของพลศึกษานิเทศก์สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ เขตการศึกษา 12 โดยส่วนรวมมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านและรายข้อ พบว่ามีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมากเช่นกัน
2. เมื่อเปรียบเทียบความต้องการเสริมสมรรถภาพการนิเทศวิชาพลศึกษา ของศึกษานิเทศก์ สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ เขตการศึกษา 12 ที่มีประสบการณ์การนิเทศต่างกัน พบว่า มีความต้องการเสริมสมรรถภาพการนิเทศวิชาพลศึกษาไม่แตกต่างกัน

สมพิศ บุตรา (2533) ทำการวิจัยเรื่อง ความต้องการการนิเทศวิชาพลศึกษาของครูในโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติในเขตการศึกษา 7 โดยส่งแบบสอบถามไปยังครูผู้สอนวิชาพลศึกษาจำนวน 714 คน การวิจัยมีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาและเปรียบเทียบความต้องการการนิเทศระหว่างครูที่มีวุฒิและไม่มีวุฒิทางพลศึกษาผล การวิจัยพบว่า ครูผู้สอนวิชาพลศึกษาในโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ ในเขตการศึกษา 7 มีความต้องการการนิเทศด้านบุคลิกภาพ ด้านทักษะและเนื้อหาวิชา ด้านการสอนและวิธีการสอน ด้านการผลิตและการใช้สื่อการสอน ด้านการวัดและประเมินผล และด้านการจัดกิจกรรมเสริมหลักสูตรอยู่ในระดับมาก ครูผู้สอนวิชาพลศึกษาที่มีวุฒิและไม่มีวุฒิทางพลศึกษา มีความต้องการการนิเทศไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ .05

วิจิตรา นุสบา (2534) ได้ทำวิจัยเรื่องสภาพปัญหาการใช้หลักสูตรมัธยมศึกษาตอนต้น พุทธศักราช 2521 (ฉบับปรับปรุง พ.ศ. 2533) ในโรงเรียนโครงการขยายโอกาสทางการศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ พบว่า สภาพการใช้หลักสูตรมัธยมศึกษาตอนต้น พุทธศักราช 2521 (ฉบับปรับปรุง พ.ศ. 2533) เกี่ยวกับเรื่องการแปลงหลักสูตรไปสู่การสอนมีดังนี้

1. การวางแผนการสอนพบว่า โรงเรียนส่วนใหญ่ดำเนินการใช้หลักสูตร โดยยึดแนวทางจากจุดหมาย หลักการ โครงสร้างและเกณฑ์การใช้หลักสูตร มีเป้าหมายของการดำเนินการใช้หลักสูตร เพื่อพัฒนาคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของนักเรียนตามข้อกำหนดของหลักสูตร ผู้มีส่วน

ร่วมในการวางแผนการสอน ได้แก่ ครูผู้สอน ผู้บริหารโรงเรียน สนับสนุนการวางแผนการสอนด้วยการจัดประชุมปฏิบัติการเพื่อวางแผนการสอน และได้รับการสนับสนุนและช่วยเหลือจากศึกษานิเทศก์จังหวัด และศึกษานิเทศก์อำเภอในด้านเสนอแนะ ให้คำปรึกษาในการวางแผนการสอน

2. การทำกำหนดการสอน บันทึกการสอน พบว่า โรงเรียนส่วนใหญ่จัดทำกำหนดการสอน บันทึกการสอน โดยครูแต่ละคนจัดทำเอง การจัดทำแผนการสอนย่อย ดำเนินการโดยครูแต่ละคนทำแผนการสอนย่อยเอง ผู้มีส่วนในการจัดทำ ได้แก่ ครูผู้สอน และได้รับการสนับสนุน และช่วยเหลือจากศึกษานิเทศก์จังหวัดและศึกษานิเทศก์อำเภอ ในด้านเสนอแนะให้คำปรึกษาในการจัดทำ

3. การจัดทำเอกสารประกอบหลักสูตร พบว่า โรงเรียนส่วนใหญ่ได้รับเอกสารหลักสูตรจากสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ เอกสารประกอบหลักสูตรที่โรงเรียนได้ดำเนินการจัดทำ คือ แผนการสอน ผู้มีส่วนร่วมในการจัดทำเอกสารประกอบหลักสูตร ได้แก่ ครูผู้สอนประจำวิชาและได้รับการสนับสนุน และช่วยเหลือจากศึกษานิเทศก์จังหวัดและศึกษานิเทศก์อำเภอ ในด้านเสนอแนะให้คำปรึกษาในการจัดทำ

ส่วนในเรื่องเกี่ยวกับปัญหาการใช้หลักสูตรมัธยมศึกษาตอนต้น พุทธศักราช 2521 (ฉบับปรับปรุง พ.ศ. 2533) พบว่า

1. การวางแผนการสอนพบว่า โรงเรียนส่วนใหญ่มีปัญหาเกี่ยวกับครูมีเวลาน้อย เพราะมีงานอื่นที่โรงเรียนมอบหมายมากและปัญหาในการสนับสนุน และช่วยเหลือของศึกษานิเทศก์จังหวัด และศึกษานิเทศก์อำเภอ คือเอกสารประกอบหลักสูตรไม่เพียงพอ

2. การจัดทำกำหนดการสอน บันทึกการสอน พบว่าโรงเรียนส่วนใหญ่มีปัญหาเกี่ยวกับเอกสารประกอบหลักสูตรไม่เพียงพอและปัญหาการสนับสนุนและช่วยเหลือในการจัดทำกำหนดการสอน บันทึกการสอน คือ หนังสืออ้างอิงและเอกสารประกอบการจัดทำไม่เพียงพอ

3. การจัดทำเอกสารประกอบหลักสูตร พบว่า โรงเรียนส่วนใหญ่มีปัญหาเกี่ยวกับวิทยากรให้ความรู้แนะนำช่วยเหลือครูในการจัดทำไม่เพียงพอ และปัญหาการสนับสนุนและช่วยเหลือของศึกษานิเทศก์จังหวัด และศึกษานิเทศก์อำเภอ คือ เอกสารประกอบหลักสูตรไม่เพียงพอ

ศศิธร เผลิมรอด (2535) ได้ทำวิจัยเรื่อง การดำเนินการนิเทศภายในที่มีประสิทธิภาพของโรงเรียนสังกัดกรมสามัญศึกษา เขตการศึกษา 1 โดยส่งแบบสอบถามไปยังกลุ่มตัวอย่างซึ่งเป็นผู้บริหาร ครูผู้สอน จำนวน 397 คน ผลการวิจัยพบว่า

1. โรงเรียนมีการดำเนินการนิเทศภายใน 3 ขั้นตอนคือ ขั้นตอนแรกมีการจัดโครงสร้างการนิเทศภายในระดับโรงเรียน การดำเนินการ การวางแผน การจัดวางตัวบุคลากร การประเมินผลและการปรับปรุงแก้ไข ขั้นตอนที่สอง การจัดระบบบริหารให้เอื้อต่อการนิเทศ มีการกำหนดงบประมาณ กำหนดบทบาทหน้าที่ของผู้บริหาร ผู้ช่วยผู้บริหาร และหัวหน้าหมวดวิชา โดยใช้กระบวนการนิเทศ ซึ่งประกอบด้วย การวางแผน การให้ความรู้ การลงมือปฏิบัติ การสร้างขวัญและกำลังใจ การประเมินผล และการปรับปรุงแก้ไข ขั้นตอนที่สาม การดำเนินงานนิเทศภายในโรงเรียน ดำเนินงานโดยวางแผน ดำเนินการปฏิบัติงานและประเมินผล

2. ปัญหาการดำเนินการนิเทศภายในโรงเรียน เกี่ยวกับการจัดโครงสร้างการนิเทศภายในโรงเรียน พบว่าผู้นิเทศภายในยังขาดความรู้และทักษะในการนิเทศ ปัญหาการจัดระบบบริหารให้เอื้อต่อการนิเทศ ได้แก่ โรงเรียนขาดวิธิการและขั้นตอนที่ชัดเจนในการกำกับดูแล ควบคุมและประเมินผล ปัญหาการดำเนินงานนิเทศภายในโรงเรียน ได้แก่ ผู้นิเทศและผู้รับการนิเทศปฏิบัติได้ไม่ตรงตามเวลาที่กำหนด

จตุรงค์ เหมธา (2536) ทำการวิจัยเรื่อง สภาพและปัญหาการเรียนการสอนวิชาผลศึกษาในโรงเรียน โครงการขยายโอกาสทางการศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ โดยส่งแบบสอบถามไปยังผู้บริหารและครูผลศึกษาจำนวน 400 คน ผลการวิจัยพบว่า โรงเรียนโครงการขยายโอกาสทางการศึกษาขั้นพื้นฐานส่วนใหญ่เปิดสอนวิชาบังคับแก่นตามหลักสูตร และเปิดสอนวิชาผลศึกษาเป็นวิชาบังคับเลือก ส่วนวิชาเลือกเสรีเปิดสอนเป็นส่วนน้อย กิจกรรมที่เปิดสอนพิจารณาตามความพร้อมของโรงเรียน โรงเรียนส่วนใหญ่มีโรงฝึกผลศึกษา ไม่เพียงพอต่อการจัดกิจกรรมผลศึกษา การประเมินผลการเรียนวิชาผลศึกษา ใช้เกณฑ์ของกลุ่มโรงเรียน ปัญหาด้านการสอนวิชาผลศึกษาของโรงเรียนในอำเภอเมืองและโรงเรียนนอกอำเภอเมือง โดยส่วนรวมมีปัญหาในระดับน้อย ส่วนข้อที่มีปัญหาระดับมาก คือ ความรู้ ความเข้าใจในหลักสูตรฉบับปรับปรุงมีไม่เพียงพอ และขาดคู่มือประกอบการสอนวิชาผลศึกษา จำนวนครูผลศึกษามีไม่เพียงพอและงานรับผิดชอบของครูผลศึกษามีมาก เมื่อเปรียบเทียบปัญหาในด้านการสอนตามหลักสูตรฉบับปรับปรุงของโรงเรียนในอำเภอเมือง และนอกอำเภอเมือง พบว่า ไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ .05

อุไรวรรณ บุญมี (2537) ได้ทำวิจัยเรื่อง การศึกษาความต้องการพัฒนาตนเองของศึกษานิเทศก์เกี่ยวกับงานวิชาการระดับมัธยมศึกษาตอนต้นในโรงเรียน โครงการขยายโอกาสทางการศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ ในภาคตะวันออกเฉียง

เฉียงเหนือโดยใช้ แบบสอบถาม ความต้องการพัฒนาตนเองส่งไปยัง ศึกษาพิเศษสำนักงาน การประถมศึกษาจังหวัด และศึกษาพิเศษสำนักงานการประถมศึกษาอำเภอ กิ่งอำเภอ จำนวน 1,217 คน ผลการวิจัยพบว่า ศึกษาพิเศษสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดและศึกษาพิเศษสำนักงานการประถมศึกษาอำเภอ/กิ่งอำเภอ มีความต้องการพัฒนาตนเองอยู่ในระดับมากในด้าน นโยบาย เป้าหมาย และการดำเนินงานด้านวิชาการในโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษาขั้นพื้นฐาน งานหลักสูตร และการนำหลักสูตรไปใช้งานการเรียนการสอน งานสื่อการเรียนการสอน งานวัดผลและประเมินผล งานห้องสมุด งานนิเทศการศึกษา งานด้านการวางแผนงานวิชาการใน โรงเรียน และกำหนดวิธีดำเนินงาน งานส่งเสริมการสอน งานประชุมอบรมทางวิชาการ วิธีการพัฒนาตนเอง ส่วนใหญ่ต้องการวิธีการอบรมเชิงปฏิบัติการ

งานวิจัยในต่างประเทศ

ทอทเทน (Totten, 1983) ได้ทำการวิจัยเรื่อง การวิเคราะห์ความต้องการการฝึกอบรมของครูประจำการ ในระดับมัธยมศึกษาตอนต้นตามการรับรู้ของครูและผู้บริหาร โดยการสำรวจความคิดเห็นจากครูและผู้บริหารโรงเรียนต่าง ๆ จำนวน 21 โรงเรียนในรัฐออริโซน่า ผลการวิจัยพบว่า ครูชายและผู้บริหารเห็นพ้องกันว่า ความสามารถในการสอนที่สำคัญที่ต้องการพัฒนา ได้แก่ เรื่อง เทคนิคการสร้างแรงจูงใจ การสอนตามเอกลักษณ์ภาพ การใช้คอมพิวเตอร์ในโรงเรียน วิธีการพัฒนาความสามารถ คือ การสัมมนา การนิเทศการสอนแบบคลินิก การประชุมปฏิบัติการ การสังเกตการสอนจากโรงเรียนอื่นและการศึกษาด้วยตนเอง เมื่อจัดตามกลุ่มอายุแล้วพบว่า กลุ่มผู้มีอายุ 40 ปีลงมา เห็นว่าความสามารถในการสอนที่สำคัญ ได้แก่ เทคนิคการสร้างแรงจูงใจ การสอนตามเอกลักษณ์ภาพ จิตวิทยาแก่นวัยรุ่น และการประเมินผลมาตรฐานนักเรียน

ทานฮิลล์ (Tannehill, 1987) ทำการวิจัยเรื่อง ผลของการฝึกการนิเทศด้วยตนเองต่อพฤติกรรมการสอนของครูฝึกสอนวิชาพลศึกษา ในระดับชั้นมัธยมศึกษา คู่มือการนิเทศที่มีมาตรฐานการวัด 7 ด้าน คือ การพัฒนาของความสัมพันธ์เกี่ยวกับการช่วยเหลือ การเตรียมการแนะนำแนวผ่านการสื่อสารที่มีประสิทธิภาพ การนิเทศโดยการประชุมปรึกษาหารือและสัมมนา การจัดการและการควบคุมภายในห้องเรียน การเตรียมแผนการสอนและการวัดผล พฤติกรรมการสอน และการพัฒนารูปแบบการนิเทศของตนเอง โดยครูพลศึกษาจำนวน 12 คน ทำการฝึกการนิเทศครูฝึกสอน ผลปรากฏว่า คู่มือการฝึกอบรมเกี่ยวกับการนิเทศมีประสิทธิภาพ ครูกลุ่มที่ใช้คู่มือควบคุมการฝึกให้ผลย้อนกลับที่คงทนกว่ากลุ่มที่ไม่ได้ใช้คู่มือการฝึก

ไรท์ (Wright, 1992) ทำการวิจัยเรื่อง การให้การนิเทศแก่นักศึกษาฝึกสอน ชั้นปีที่ 3 ที่ทำการฝึกสอนวิชาพลศึกษา ผลการศึกษาพบว่า วิธีการนิเทศที่ได้ผลดีที่สุด คือ การผสมผสานความรู้ทฤษฎีเบื้องต้นกับการฝึกสอน ภายใต้การแนะนำ กล่าวคือ แบ่งเป็นการนิเทศภาคทฤษฎี 52 ชั่วโมง ฝึกสอนในห้อง 50 ชั่วโมง และฝึกสอนภาคสนามเพื่อให้มีประสบการณ์การอยู่ร่วมกัน 6 วัน จากการนิเทศในลักษณะนี้มีผลทำให้นักศึกษาฝึกสอนมีประสบการณ์ในการสอน และมีความมั่นใจต่อการสอนวิชาพลศึกษา

เนปเปอร์ โอเวน (Napper-Owen, 1992) ได้ทำการศึกษาเรื่อง ผลกระทบของการจัดให้มีผู้ช่วย ในการเริ่มต้นเป็นครูพลศึกษา โดยใช้วิธีการวิจัยเชิงคุณภาพ ทำการศึกษากับครูพลศึกษา ในโรงเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนต้น ที่เริ่มทำการสอน 2 กลุ่ม ผลการวิจัยพบว่า การแนะนำที่ต่อเนื่องและการช่วยเหลือมีผลในทางบวกต่อครูผู้ทำการสอนเป็นปีแรก การจัดให้มีผู้ช่วยครูแต่ละคน ส่งเสริมให้เกิดความมีประสิทธิภาพมากขึ้นในห้องเรียน ครูได้เพิ่มเวลาในการสอน ได้รับข้อมูลสะท้อนกลับอย่างตั้งใจการเชื่อมโยงเขียนแต่ละสัปดาห์ ทำให้ครูมีโอกาสแสดงความคิดเห็นร่วมกัน ได้รับการสนับสนุนจากครูพลศึกษาคณะอื่น ๆ และเกิดกลยุทธ์หลายแบบสำหรับเป็นตัวเลือกไปใช้กับโรงเรียนต่าง ๆ ตามสภาพแวดล้อม นอกจากนี้ ยังเป็นการส่งเสริมให้มีการตรวจสอบความรู้ ที่บรรจุในโปรแกรมการเตรียมการสอนของครู และผลของการแนะนำอย่างต่อเนื่องสามารถช่วยให้การเริ่มต้นของครู เป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ ทั้งในด้านทักษะและความรู้

สมิท (Smith, 1995) ทำการวิจัยเรื่อง วิเคราะห์กรณีศึกษาเกี่ยวกับบทบาทและการฝึก การเตรียมโปรแกรมการสอนของครูสุขศึกษาและพลศึกษา สรุปการวิเคราะห์พบว่า มีข้อเสนอแนะให้สถาบันการศึกษาระดับสูงกว่าจัดทำการวางแผนเป็นคำแนะนำเพื่อ การจัดโปรแกรมแนะนำ แก่ครูผู้สอนสุขศึกษาและพลศึกษา เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพในการปฏิบัติตนและให้ครูมีความร่วมมือ ในการฝึกปฏิบัติมากขึ้น

จากที่กล่าวมา ทำให้ทราบว่า การนิเทศการศึกษาเป็นสิ่งสำคัญต่อการศึกษายังคง เพราะจะเป็นส่วนช่วยให้ครูพลศึกษาเกิดความเชื่อมั่นในตัวเอง และการพัฒนาการเรียนการสอน ของตนเองให้บรรลุวัตถุประสงค์ของหลักสูตร สำหรับโรงเรียนประถมและมัธยมทั่วไปในเรื่อง ของปัญหาและความต้องการการนิเทศ ของศึกษานิเทศก์ หรือผู้นิเทศเองและครูพลศึกษาดังกล่าว มาข้างต้น จะเห็นได้ว่า ศึกษานิเทศ หรือผู้นิเทศต้องการปรับตนเองและครูพลศึกษามีความ

ต้องการการนิเทศ ด้านต่าง ๆ อยู่ในระดับมาก ดังนั้นโรงเรียนในโครงการขยายโอกาสทางการศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ น่าจะต้องมีปัญหาและความต้องการการนิเทศในด้านต่าง ๆ มากกว่าโรงเรียนทั่ว ๆ ไป จึงน่าจะได้มีการศึกษาเพื่อทราบระดับปัญหาและความต้องการ ให้ได้ข้อมูลที่ชัดเจนยิ่งขึ้นอันจะเป็นประโยชน์ต่อการเรียนการสอน วิชาพลศึกษาต่อไป

สถาบันวิจัยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย